

ZED. DRŽAVE ŠE VZTRAJAJO V "IZOLACIJI"

STARA TRADICIJA V IGRI SLEPOMIŠENJA

Demokratski kongres zavrgel priporočilo vodstva stranke in administracije

Kaj je mednarodno razsodišče? — Nelogičen način sodelovanja Zed. Držav z ligo narodov

F. D. ROOSEVELT je drugi demokratski predsednik v novejši zgodovini Zed. držav, ki je v kongresu doživel usoden poraz. Razlika je le, da je Woodrow Wilsona porazila republikanska večina, Roosevelt pa poslanci njegove lastne stranke. Wilson, Coolidge, Hoover in zdaj Roosevelt so skušali zlomiti staro "ameriško tradicijo", ki obožuje pravilo, da se naj ta dežela izmika "umešavanju v evropsko politiko". Ni jim uspelo.

Celo Rooseveltova predloga, da se naj Zed. države pridružio mednarodnemu razsodišču, je bila zavrnjena! Dobila je sicer večino, toda ne potrebno dvotretjinsko večino. Za pridruženje je glasovalo 43 demokratov in 9 republikancev, proti pa 20 demokratov in 14 republikancev. Do dvotretjinske večine je manjkalo predlogi Rooseveltove administracije sedem glasov.

Kaj je mednarodno razsodišče? Takšno, ko je sedaj, je bilo ustanovljeno in sklicano k prvemu zasedanju februarja 1922 v Haagu na Nizozemskem pod pokroviteljstvom lige narodov. Ima 15 sodnikov, pred katerimi se vrše razprave o pritožbah dežel proti drugim deželam. Vzdrževanje tega sodišča stane \$500,000 na leto, ki jih plačuje liga narodov.

Ameriški nasprotniki tega sodišča, med katerimi je mnogo takozvanih progresivcev, poleg drugih senatorji LaFollette, Norris in Shipstead, trdijo, da bi z vstopom v postojala ta dežela kuharica za mešanje evropske godlje. Zagovorniki pristopa trdijo, da je doba politike izolacije že davno minila in da se moramo zavedati svojih odgovornosti ne samo v notranjosti svojih mej, nego tudi v svetovnem obsegu.

Kongres se ne pojmuje tega, četudi so Zed. države napolnjen in tudi uradno že zastopane v raznih oddelkih lige narodov, med njimi v mednarodnem delavskem biroju. Plačale so tudi svoj delež za pokritje stroškov lige v teh oddelkih, ki so značilni več sto tisoč dolarjev. Ampak direktno k društvu narodov nočejo pristopiti, da se ne "zapletejo" v evropsko politiko.

Proti pristupu v mednarodno razsodišče sta agitirala posebno senatorja Borah iz Iowe in Johnson iz Californije, oba progresivna republikanca, v govorih v radiu pa najefektivnejši katoliški pridigar Coughlin. Za pristop je v radiu pridigal župnik Cox iz Pittsburgha, ki pa je v demagogiranju v primeri s Coughlinom komaj senca.

Ta prvi poraz je predsednika Roosevelta zelo presenetil. Omogočili so ga pristaši njegove stranke, česar ni pričakoval.

Pot kakršna ne vodi v "enotno fronto"

Vložbe, oglašane za najvarnejše, so zdaj najbolj "zmrznjene"

Nepremičnine so smatrane za najvarnejšo posest. Posojila nanje so imela vrednost kakor zlato. Ne premičnine imenujemo v tej deželi "real estate". Ta označba v angleščini ima veliko jačji pomen, kakor pa slovenska beseda "nepremičnine".

Kriza je izbila tudi iluzijo o ameriškem "real estate". Razne firme so izdale na nepremičnine za okrog 10 milijard "zlatih" bondev. Osem milijard teh "zlatih" bondev je danes defaltiranih. Ne samo, da ne donosajo obresti, ampak tudi glavnica je bila večina noma k vragu.

To sicer ne pomeni, da so "ameriške nepremičnine" brez vrednosti. Ampak spekulanti so jih pokrili v preveliki meri s posojili, to pa se storilo pod masko "zlatih" real estate bondev — hipoteke na prvo ukajžbo. Razni promotorji so začeli iz nič, zgradili nebotičnike s tujim denarjem, jih preplačali in pri tem veliko zaslužili. Dogodile so se neizogibne izgube. Nato so ustanovili "obrambene" odbore vložnikov in pričeli svojo igro skubanja znova. To ni pravljica, ampak dejstvo, ki je bilo doganjano na državnih in zveznih sodiščih, in tudi kongresu ni skrito.

Zadnji kongres je namreč določil posebno komisijo, da preišče izvidel z "zlatimi" real estate bondi. Dognala je, da je bilo, pa je vedela ne kod ne kam, pa je enostavno predlagala, da naj novi kongres izbere posebno komisijo za nadaljevanje preiskovanja. In tako bo preiskovanje trajalo še in še. Nobena zaslišanja pa ne zbrižejo dejstva, da je bil ameriški "real estate" v povojni dobi poleg delnic eden največjih raketirastev.

Ako je vam naročnina potekla, ali ste jo že obnovili?

POVODNI OB MISSISSIPPIJU

Ob reki Mississippi so se to zimo spet dogodile povodnje, ki so poplavljele mnogo vasi in mest. Škoda na farmah in odplavljenih premičninah je velika. Tisoče ljudi je moralo zapustiti domove in si iskati stan v višjih krajih. Na sliki je Darling, Miss., ki ga je zalila voda.

Strah avstrijskih rabljev pred obletnico svojih krvavih dejanj

Aretacije na Dunaju. — Velik manifestacijski shod v čikaškem kolizeju. — Shod odseka JSZ

Dne 12. februarja bo minilo leto dni, ko so se socialisti v Avstriji vžleli ogromni premoči prodirajočega fašizma siloma uprli in po nekaj dneh junakega boja podlegli invaziji vladnih strojnih, topov in granat. Nato so delovali vislice in jetniški tabori. Klerofašizem je piroval zmago.

Ampak socialistično gibanje v Avstriji noče podleči. Venomer se vrše aretacije, pa nič ne izda. In zdaj, ko se bliža prva obletnica zmage klerofašističnega topništva proti neoboroženim delavcem, njihovim ženam in otrokom, je vlada spet v skrbeh, češ, kaj bo, če nas socialisti na kak način presenetijo! Odredila je, da se naj aretirajo in spravi na varno do srede februarja vse znane socialiste. Aretacije na debelo so se pričele že 18. januarja. Socialistična stranka v Avstriji deluje tajno, a kljub vsej paznosti socialistov se je fašistom posrečilo vtiho tapiti v njihove vrste nekaj ljudi, ki špiunirajo. Tako se je primerilo, da je bilo poslanih v zapore precej sodrugov, ki so žrtev provokatorjev in vladnih petolizcev.

Socialisti v Chicagu ga sklicujejo na dne 17. februarja v Kolizeju na S. Wabash Ave. Govorniki bodo Norman Thomas, A. Benson, Jos. Schlossberg, glavni tajnik unije A. C. W. of A., in več drugih. Shod se prične ob 3. pop. Vstopnice v predprodaji so po 10c in pri blagajni po 25c.

Angleški odsek kluba št. 1 JSZ pa priredi shod v spomin umorjenih in drugih mučenih avstrijskih socialistov v petek 8. februarja v Styblovi dvorani na 2700 S. Turner Ave. Eden glavnih govornikov bo Adolph Dreifuss, bivši tajnik socialistične stranke čikaškega okraja in nemške socialistične federacije. Vstopnina na ta shod je prosta.

"Osvoboditev delavcev je stvar delavcev samih." — Marksistični nauk, ki je vedno resničen.

KOMUNISTI NOČEJO ODNEHATI OD TAKTIKE NAPADOV IN RAZDIRANJA

Navodila centralnega odbora C. P. — "Vrtanje od znotraj" pod krinko "enotnosti" uspeva

FRANK ZAITZ

ISTI socialisti, ki so verjeli, da so komunisti iskreno za enotno delo s socialistično stranko, in da so vsled tega spreminili svojo taktiko, so za eno skušnjo bogatejši. Kajti Komunistična stranka v Zed. državah, oziroma njen centralni odbor, vztraja z ozirom na odnose s socialistično stranko pri starih metodah.

"Daily Worker" z dne 26. januarja prav nič ne skriva te resnice. V njemu je priobčena resolucija centralnega odbora, ki daje navodila članom svoje stranke "čluci novih razmer".

"V dotiki s socialistično stranko je dolžnost komunistov nastopati posebno ognjevito proti desnemu krilu socialistične stranke in razkrinkavati njegovo činično in pomirjevalno politiko napram buržoaziji in birokraciji A. F. of L.," pravi omenjeno navodilo.

Dalje: "Dolžnost komunistov je apelirati na proletarsko članstvo socialistične stranke, da vzbude med njim mržnjo in gnjev proti socialističnim voditeljem. (Stran pet, tretja kolona.)

"Istčasno moramo voditi intenzivno borbo proti srednjemu toku v socialistični stranki, ki ga predstavlja njen ideološki voditelj Norman Thomas. Poudarjati moramo njegovo kapitulacijo desnemu krilu in opozarjati, da je ta srednji tok nezmožen voditi taktiko, ki se bi od desnega krila v čem razlikovala. Vsled tega Thomas le utrjuje desno krilo."

Resolucija, ki obsega skoro celo stran Daily Workerja, uči komuniste, kako naj podpirajo "levo" krilo, posebno še "skrajne levičarje" v socialistični stranki. (Znano je, da so nekateri teh "skrajnih levičarjev" le agenti vnanjih organizacij, ki so poslani v socialistične organizacije, da "vrtajo" v njih "od znotraj". To dejstvo je posebno znano eksekutivi soc. stranke, kar je en vzrok, da se kljub levičarski orientaciji njene večine ni mogla udati manevru centralnega komunističnega odbora.)

Sedanji manever je posebno naperjen za demoraliziranje socialističnih postojank v državah, kjer je soc. stranka šibka in ima neskušeno ali pa "levo osredotočeno" vodstvo. Navodila imenujejo dve taki državi: Illinois in Michigan. Naloga komunistov je, da dobe čimtesnejše kontakte s članstvom soc. stranke v vseh državah, kjer je bila večina za "levičarsko" načelno izjavo, in v zvezi s tem je imenovan tudi Wisconsin. Z razkrinkavanjem župana Hoana se naj nadaljuje in gnjev članstva ter zavednega delavstva sploh se obrne proti njemu.

Komunisti morajo dati vso mogočo oporo vsaki skupini v socialistični stranki, ki je za enotno fronto, je eden nadaljnjih stavkov v omenjeni resoluciji.

Vsak socialist, ki jo je čital, razvidi iz nje, da komunisti smatrajo za svojo najvažnejšo nalogo nadaljevati taktiko trikov in slepomišljenja v socialistični stranki, o kateri so pred 15. leti svečano izjavili, da je mrtva in da nikoli več ne oživi. Kljub temu se s tem "mrtvecem" ne prenehoma ukvarjajo.

James Oneal, edini "desničar" v eksekutivi soc. stranke, je s druge z nešteto krat svaril, da je nevarno igrati v roke komunističnim manevrom. Že pred par leti je opozarjal, da bo takozvano "levo krilo" v Californiji strankino organizacijo docela uničilo. Ped dvema letoma je imela v Californiji 1.239 članov. Lani poprečno na mesec samo še 638 na podlagi prodanih članskih znamk, toda v jeseni je to število skril še Upton Sinclair s svojim "epikom". Prej je pomagal "levemu krilu". V Illinoisu je soc. stranka napredovala lani samo za enega člana. Nazadovale je v Ohio ter v par drugih državah, zelo pa je napredovala v članstvu v New Yorku, Connecticutu, Indiani, Montani, Pennsylvaniji in v par drugih državah. Najbolj je narasla v tistih, v katerih so na čelu gibanja "desničarji", zato pa je treba proti njim članstvo nahujskati, da bo zrlo nanje z gnjevom sovraštva, ako hočemo ubogati komuniste. Vsega skupaj je socialistična stranka lani (Nadaljevanje na 4. strani.)

V tej številki

Na 1. strani članek o navodilih komunistom za "delo" v socialistični stranki.

Zed. države še vztrajajo v izolaciji. Članek na 1. strani.

Opoziciji v sovjetski Uniji še ne bo priznanih. Članek s slikami na 5. strani.

Oborožena sila sovjetske Rusije. Stran 2.

Iz našega gibanja. Kratke novice na 3. strani.

Poleg teh je v tej številki mnogo drugih članov in dopisov. Prečitajte jo in potem jo oddajte drugim za priporočilo, da se naj naroči na Proletarec.

"Revolucija" proti diktaturi v Louisiani je bila fiasco

"Square dealerji" v Louisiani, ki so se organizirali in oborožili, da strmo glavi diktaturo Huey Longa, so se dne 26. januarja zbrali skupaj v glavnem mestu Baton Rouge, da s silo "branjijo" ustavo in ameriške institucije. Governer pa je nad mestom proglasil preki sod in poslal proti "square dealerjem" milico. Obe armadi sta si stali nasproti. Ampak ko so "square dealerji" uvideli, da je milica veliko boljše oborožena, so se ji udali in ji izročili svoje crožje. Huey Long je vsled tega še diktator in pridiga naprej svoj evangelij redistribucije bogastev.

PREISKAVE GRAFTA NA DEBELO ŽE PRIHAJAJO NA DNEVNI RED

Prvič po 10. letih se je zbrala v Washingtonu velika porota, da bo preiskovala obdolžitve o graftu in korupciji v PWA (Public Works Administration). Poleg malih demokratskih politikov v raznih krajih, kjer je zvezna vlada podvela javna dela, je v ta graft na debelo zapletenih tudi kakih deset "odličnih" demokratskih veljakov, kakor poročajo vesti o obdolžitvah. Pri enem takem javnem projektu v Texasu je vlada potrošila \$4,000,000. Precej tega denarja je šlo namesto za plače brezposelnim, ki so jih, ali bi jih imeli vpsoliti, grafiarjem, katerim je new deal ter old deal "just the same deal". Samo, da je prilika!

Naše aktivnosti

Charles Pogorelec je na agitacijskem potovanju za Proletarca in JSZ po zapadu. Piše, da je vsled razmer delo težavno, toda ni brez uspehov. O rezultatih bo poročano v naslednji številki.

"Majski Glas", ki izide v začetku aprila na 100 straneh, bo posvečen 30-letnici Proletarca. To bo po obsegu največja revija, ki je bila še kdaj izdana med ameriški Jugoslavlani. Urednik in sotrudniki bodo poskrbeli, da bo tudi po vsebini prekosila vse prejšnje ališne izdaje.

Zastopniki Proletarca so že na delu pri nabiranju oglasov v to jubilejno izdajo "Majskega Glasa".

Agitacijski odbor JSZ planira sklicevanje shodov in agitacijskih tur v naselbinah osrednjega zapada.

V nedeljo 10. marca bo v Chicagu v dvorani SNPJ velika prireditel k slavju 30-letnice Proletarca.

Konferenca JSZ za zapadno Pennsylvanijo prične v nedeljo 24. marca z veliko kampanjo v vseh naselbinah v prid Prosvetne matice, klubov JSZ in Proletarca.

Poročila o teh in drugih aktivnostih našega gibanja so v dopisih in naznanilih na notranjih straneh v tej izdaji, ostala pa bodo v prihodnjih številkah.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za pričetek v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 WEST 26TH STREET CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Oborožena sila sovjetske Unije

Zaeno z industrializacijo je sorazmerno napredovala tudi vojna sila sovjetske Unije ne samo v številu vojakov, katerih ima blizu milijon oboroženih, ampak tudi v moderni vojni tehniki.

Nevarnost vojne preti zdaj Rusiji z dveh strani: na vzhodu od Japonske in na zapadu od Hitlerjeve Nemčije.

S prejšnje Nemčije je bila sovjetska Unija v zavezništvu. Hitler pa je že v svoji knjigi "Moj boj" poudaril, da je bodočnost Nemčije na vzhodu, to je, z osvajanjem teritorija, ki je danes posest sovjetrov.

Japonska je jaka militaristična sila. Nemčija se nagloma militarizira. Za ojačanje svoje pozicije proti Rusiji se Hitlerjev režim laska Poljski z velikim uspehom.

Poljska je bila ena najzvestejših zaveznic Francije. Poslednjih par let se je ohlajala. Ko pa je Francija začela gojiti taktiko prijateljstva s sovjetsko Unijo in sklenila z njo celo obrambni sporazum, se je Poljska docela nagnila k Nemčiji. Hitlerjevi državniški romaji v Varšavo, da utrdijo novo prijateljstvo. Ta zveza med Poljsko in Nemčijo Rusiji seveda ne ugaia in ne Franciji.

Vzrok temu nenaravnemu prijateljstvu je, da sedanja poljska vlada smatra sovjetsko Unijo za večjo nevarnost svoji državi, kakor pa Nemčijo. Toda v slučaju, da bi se Hitlerjeve ambicije glede osvajanja ob Baltiku in v Rusiji (Ukrajini) uresničile, bi prišla potem tudi Poljska kaj kmalu na vrsto.

Diplomatično je sovjetska Unija danes trdnjše kot kdaj prej. Njeno obrambno politiko na zapadu podpira Francija, na vzhodu pa so ji dale moralno oporo Zed. države s svojim priznanjem in tudi v propagandi proti japonskemu militarizmu.

Sovjetska Unija se na svoje ojačanje pozicije v diplomaciji in v oboroževanju dobro zaveda, zato se njeni državniki na raznih zborih nič več ne trudijo govoriti samo v spravljivem tonu. Na zadnjem ali sedmem vsesovjetskem kongresu je predsednik sveta ljudskih komisarjev krtačil Japonsko in Hitlerja. Po njegovem govoru pa je podkomisar za obrambo Mihail Nikolajevič poročal, da šteje sovjetska armada zdaj 960.000 mož, ali 400.000 mož več kakor pred letom. Za oboroževanje je lani sovjetska Unija potrošila blizu pet milijard rubljev, dasi ji je proračun določal v ta namen le nekaj nad poldrugo milijardo rubljev. Ampak nevarnost v Aziji in na zapadu sta jo primorala pospešiti priprave za obrambo. Letos bo v ta namen potrošila 6.500.000.000 rubljev. (V zlati valuti je vreden rubelj 85c.)

Carjeva armada je štela 1.400.000 mož, torej 460.000 več, kakor sovjetska armada. Toda tehnično je bila slabo opremljena in kljub svoji ogromnosti ni bila kos Nemčiji. Sovjetska Unija gradi dve separatni armadi: eno na daljnem vzhodu in drugo v evropski Rusiji.

V dobrem letu je sovjetska Unija pomnožila število aeroplanov 330 odstotkov, število lahkih oklopnih tankov 2.475 odstotkov, nekoliko težje tanke 760 odstotkov, srednje težke pa 792 odstotkov. Izpopolnila je svoje topništvo in si zgradila mnogo malih torpedovk in drugih vojnih ladij za varovanje svojega obrežja petkrat toliko, kot jih je imela pred 4. leti.

Sovjetska Unija torej troši ogromno za oboroževanje, kar je v sedanjih razmerah neizogibno. Le ako bo močna, se bodo njeni sovražniki pomišljali, predno jo napadejo, ker se bodo sami bali poraza.

"Dokazi", da se prosperiteta vrača

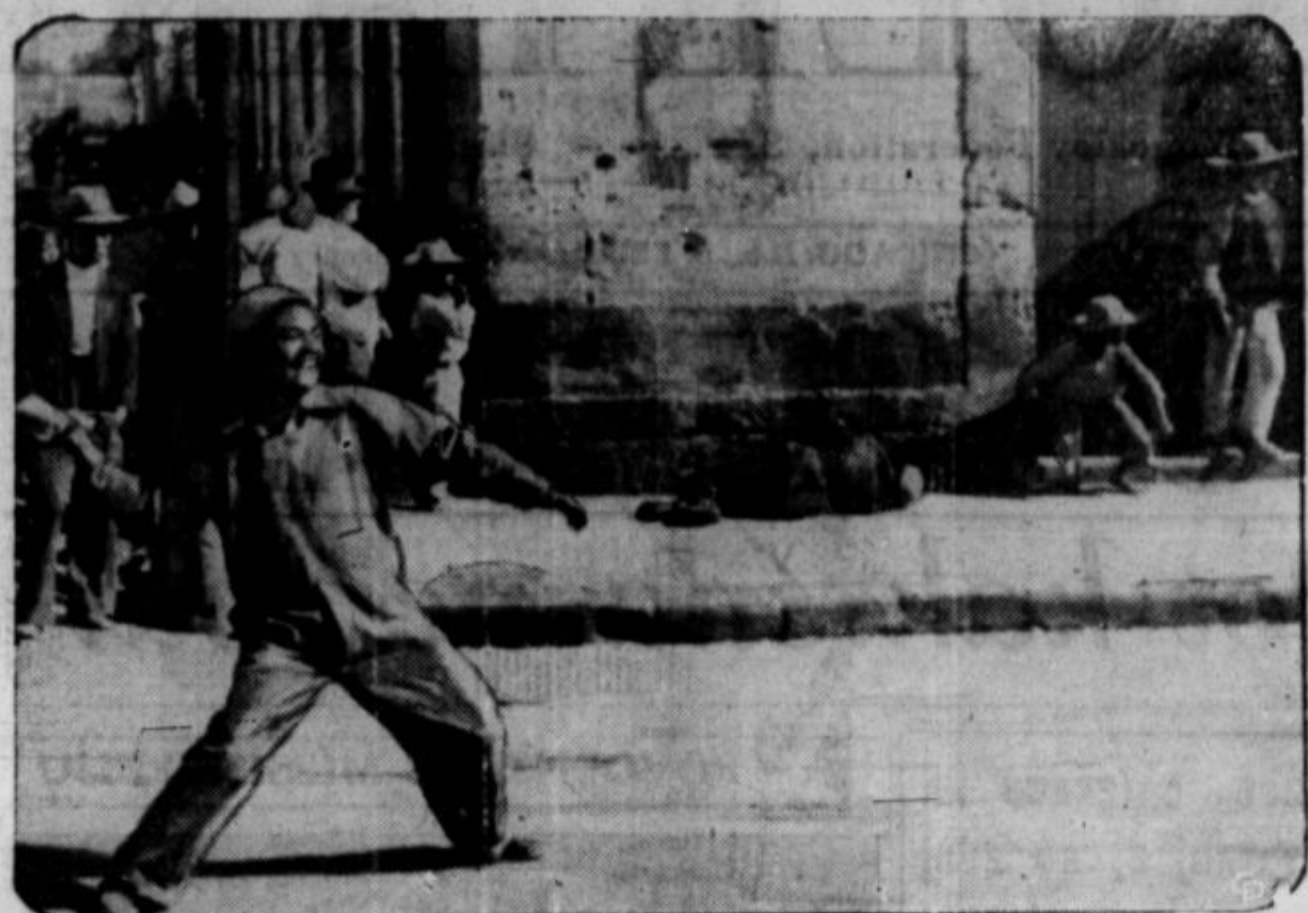
Montgomery Ward kompanija je prodala decembra minulo leto za blizu 35 milijonov dolarjev blaga ali več kot katerikoli posamezen mesec prej v svoji zgodovini. Lekarne Walgreen's kompanije, v katerih se dobi poleg zdravil vsakovrstno drugo robo, so dosegle v prodaji nov rekord. To sta dva dokaza, da se prosperiteta vrača. Časopise navaja še več podobnih, na primer o rastočem prometu A. & P. kompanije, ki prodaja grocerijsko blago in sočivje.

Take vesti so le enostranski resnični. Res je, da se business omenjenih korporacij veča in da kujejo dobiček, toda to ni še znak, da so se dohodki ameriškega ljudstva zvišali v enaki proporciji. Mali trgovci in obrtniki lahko potrdijo, da je na predelek velekorporacij, ki se pečajo s trgovanjem na drobno, le tolikšen, v kolikor so oni nazadovali.

Romanje ameriških dolarjev v Rim

Razpad Avstro-Ogrske in druge politične spremembe v Evropi po vojni so zelo znizale prispevke, ki so jih dajali ti kraji Vatikanu. Zato se je papež obrnil za nadomestitev v bogato Ameriko. Imenoval je v tej deželi še par novih kardinalov in nekaj škofov ter jih povabil v Rim, da mu poročajo o svojih škofijah in nadškofijah. To se ponavlja leto za letom. Vsak tak obisk pa je zelo draga stvar. Lani so mu prinesli skupno en milijon dolarjev, kot je poročala ameriška A. P. iz Vatikana dne 29. decembra. Ta denar so v prejšnjem letu osebno prinesli v Rim trije ameriški kardinali, šest nadškofov in sto škofov. Kdor je mogel, je prinesel nekaj tisoč dolarjev več, kot se je od njega pričakovalo, kajti to v Vatikanu odpira vrata na višje stopnje in odlikovanja. Od škofov, katerih škofije smatra Vatikan za bogate, je napisano določeno, da prinesejo najmanj \$60.000 vsaki. Škofje iz ubožnih, redko obljubljenih škofij, npr. v Dakotah, izvrše svojo dolžnost, ako prinesejo vsaj par tisoč dolarjev. Od kardinala v Chicagu, New Yorku in Bostonu pa se pričakuje zelo visokih vsot, kajti tu žive bogataši, ki za cerkev radi prispevajo.

TUDI CERKEV JE LAHKO "REVOLUCIONARNA"

Mehiška vlada je ta mesec aretirala precej zornikov, ker so delovali za zanetitev revolucije proti sedanjemu režimu. Pravi, da je iz zasebnih dokumentov razvidno, da je za financiranje revolte zbranih kasih \$300.000, največ v katoliških krogih v Zed. državah, od kjer utihotaplja v Mehiko tudi orožje za oborožitev insurgentov. Cerkev se bori proti sedanjemu režimu navidezno zaradi zakona o izselitvi. Cerkev v Mehiki je ločena od države in ob enem regulirana. Regulacijski zakon določa, koliko sme biti v vsakem kraju cerkve, in koliko duhovnikov na vsakih 10.000 prebivalcev. Do strmo-

glavljenja Diaza in že nekaj let pozneje so bili duhovniki v Mehiki večinoma Španci. Sedanji zakon določa, da smejo ta službo opravljati le domačini. Visokim mehiškim svečnikom je najbolj žal za prošlimi časi, ko je bila cerkev v Mehiki sila in izredno bogata, kakor do strmoglavljenja monarhije v Španiji. Na tej sliki je prizor pred cerkvijo v Villa de Guadalupe, kjer so se sledbeniki duhovnikov pograbili z libertaci. V takih upadkih je bilo ta in prejšnji mesec že precej ljudi ubitih. Vlada skuša napore za "revolucijo" zadržati v hali, cerkev pa se zelo zgraža radi tega.

SLOVENSKI ČASOPISI V AMERIKI V PROŠLOSTI IN NJHOVI NAMENI

Piše Simon Kavčič.

(Nadaljevanje.)

Povrnimo se torej zopet k časopisu. — "Vorwärts", ki je, kakor sem omenil že prej, izhajal tedensko v New Yorku, je imel precej obsežno obliko. Priobčeval je razne članke, iz katerih sem zajemal modrost in jo oddajal naprej v dopisih v Glasu Naroda. S početka je šlo dobro. Bili smo v jako prijateljskih odnosih. Ampak to razmerje ni dolgo trajalo. Pri Glasu Naroda so kmalu zapopadli, da moji dopisi niso do kraja originalni, ampak kolikor toliko posnetek iz omenjenega nemškega lista. Prav takrat sem tudi jaz zapopadel, da krademo vsi iz enega in istega lonca.

Kadar sem videl v Glasu naroda kak daljši, zelo dober članek, se mi je začelo po malem dozdevati, da ni pristna roba. In res, vsak teden sem imel priliko prepričati se, da je posnet iz Vorwärtsa.

Direktno socialistično smisel so pri Glasu naroda sicer zaokrožili po liberalno in včasih s katerega odeli celo v šovinizem, ampak slovenski citatelji so bili tedaj zelo nekritični in so pozdravili vsako štivo, samo da je bilo slovensko.

Omenil sem že v enem prejšnjih poglavjih, da si uredniki takratnih slovenskih listov niso mogli pomagati s prevajanjem iz angleških časopisov. Obvladovali pa so dokaj dobro nemščino. Današnji slovenski uredniki novejšje šole pa celo že sami pišejo angleške članke v slovenske liste.

Polagoma sem zapopadel tajnosti urejevanja dopisov, ki jih je priobčeval Glas Naroda, in to me je precej opogumilo. Nič več nisem uredništvu dopustil v uvodu dopisa običajno molitvico: "Prosim, gospod urednik, sprejmite tale moj skromni dopis v predale vašega velenčenegega lista..."

Konflikt med mano in Glasom naroda je rapidno rastel. Ko je začel duhovnik šušteršič vzpodbujati Slovence v LaSallu, da naj ustanove faro, sem na urganje nekaterih rojakov v tem mestu poslal Glasu naroda dopis, v katerem sem razmotrival vprašanje o ustanovitvi župnije. Pisal nisem prav nič takega, da ne bi bilo za priobčitev. Ampak dopis ni bil v prilog cerkve. Četudi je bil Glas Naroda liberalen list, je Sakser navzlic svojem prepričanju hotel, da se naj ga urejuje tako, da bo imela čimveč koristi od njega Sakserjeva šifkartaška tirma.

Moj kritičen dopis proti ustanovitvi župnije v LaSallu v Glasu Naroda ni zagledal belega dne. Ako bi bil v prilog cerkve, bi ga priobčili. Pisal

mo še 15 let, predno se socialistična juha toliko ohladi, da bo "užitna" za maso.

Te opazke niso napad na Mr. Sakserja. Ako bi zdaj, ko živi v starem kraju, smel prejemati Proletarca, (kateri je tam prepovedan), gotovo se bi spomnil na dneve, ko se mu je smehljala sreča od vsepovsod, ko je bilo dohodkov za njegovo agenturo v izobilju, toliko, da je s časoma postala banka.

Omenil sem že, da je hotel Sakser svoje dopisnike porabiti za agente v prid svojega podjetja. Jaz pa njegov list v prid socialistične agitacije. Uspele mi je toliko, da sem dobil kontakte z različnimi ljudmi sličenega prepričanja, s katerimi sem nato dopisoval. Tako smo se seznanili in začeli ustanavljati prvo obliko organiziranega socialističnega gibanja med ameriškimim Jugoslovani.

(Dalje prihodnjič.)

Iz zapadne Pa.

Hermine, Pa. — Sodružica Tony Sender je na shodu 8. januarja v Pittsburghu rekla, da ima Hitler stalno armado 300.000 mož, ki je moderno oborožena, dasi mu jih Versailleska pogodba dovoljuje samo 100.000. Poleg regularnih državnih in fašističnih privatnih čet si je organiziral rezervo do 7 milijonov mož. To ogromno armado pripravlja za eventualni spopad s Francijo in s sovjetsko Unijo.

Pripovedovala je, kako je Hitler ukanil nemško žensktvo, ki ga je pognal iz javnih poklicov, industrije in šol, na njihova mesta pa najel moške za "žensko plačo". To se pravi, za nižji denar, kot pa so ga za enaka dela prejemale moški pred diktaturo.

Naglašala je, da je nemško ljudstvo izgubilo vse pravice in apelirala na ameriško delavstvo, da naj varuje demokracijo, kolikor jo ima. Razumeli boste, kaj je demokracija in svoboda, ako jo izgubite, je rekla.

Hitler je znizal življenjski standard nemških delavcev 32 odstotkov in Mussolini od 40 do 60 odstotkov. Fašizem veliki obljube, ampak ne misli, kar obljublja. To priča njegova zgodovina.

JUBILEJNA PRIREDITEV 30-LETNICE

PROLETARCA v nedeljo 10. marca

V DVORANI SNPJ

Bogat varijetni spored. Vstopnice po 40c.

V četrtek 14. februarja bo govoril v Jeannette sloviti angleški socialistični mislec Fred Henderson. Predaval bo ob 8. zvečer v municipalni dvorani. Rojaki v okolici tega mesta, pridite poslušat moža, ki ima za seboj bogate izkušnje.

V zadnjih par tednih sem obiskal rojake v zapadni Penni in v agitaciji prilično uspel. Dobil sem precej naročnin na Proletarca in nekaj na New Leader ter Prosveto. Ko to pišem, sem razpečal 125 izvedov kole-darja.

Zahvaljujem se vsem v naselbinah, ki so mi šli na roko ali me gostoljubno sprejeli. Rad bi omenil vse, kar pa v enem dopisu ne bi bilo mogoče. Posebno priznanje izrekam sinu rahredne družine Opeka v Cakdale, v Midwayju družini Nagel in rojaku Zarniku ter njegovi soprog.

Socialistična stranka je tudi letos podvzela kampanjo za zbiranje vzdrževalnega fonda v vsoti \$50.000. Kvota Pennsylvanije je določena na \$8.000. Od tega odpade na naš klub v Herminiu \$20. Na vse v tej okolici apeliramo, da naj nam pomagajo pri zbiranju doneskov v ta fond in pri naši agitaciji. — Anton Zornik.

Koliko je brezposelnih v Zed. državah

Pred kongresnim odborom za finance so delavsko tajnico Frances Perkins vprašali, ako lahko navede približno točno število nezaposlenih delavcev. Ker pa Zed. države še nimajo uvedenega takega rekordiranja, zato točno število ni znano. Odgovorila je, da po podatkih, ki jih zbira njen departement, je zdaj v tej deželi med 9 in 10 milijonov brezposelnih delavcev.

Delno zaposleni tu niso všteti.

Angleški odsek kluba št. 1 sklicuje shod

Chicago. — V petek 8. februarja se vrši v Styblowi dvorani na 2700 S. Turner Ave. shod, ki ga sklicuje angleški odsek kluba št. 1 JSZ v znak solidarnosti s socialisti v Avstriji, ki so se pred letom uprli diktaturi Dollfussovih rabljev in v kravi borbi častno podlegli. Toda niso poraženi, kajti pripravljajo se, da znova vstanejo. Eden govornikov bo Adolph Dreifuss, bivši urednik nemških socialističnih listov, bivši tajnik nemške soc. federacije in socialistične stranke v okraju Cook.

Vstopnina na ta shod je prost. Vabimo nanj tudi glavne odbornike SNPJ, ki so se zbrali ta teden na svoji seji.

John Rak.

Manifestacijski shod v izraz solidarnosti s socialisti v Avstriji

Chicago, Ill. — Socialistična stranka čikaškega okraja sklicuje s sodelovanjem unij v nedeljo 17. februarja velik manifestacijski shod v Coliseumu, 1513 S. Wabash Ave.

Govorniki bodo Norman Thomas, Al Benson, glavni tajnik unije A. C. W. of A. Joseph Schlossberg in drugi. Shod se prične ob 3. pop. Vstopnice v predprodaji so po 10c in pri blagajni po 25c.

Sodruzi in somišljeniki, rezervirajte si to nedeljo za poset tega velevažnega shoda!

P. O.

Budžet sovj. Rusije za leto 1935

Proračun sovjetske Unije za l. 1935 določa 65.700.000.000 dohodkov iz vseh državnih virov, in 65.200.000.000 za izdatke.

Proletarec pred tridesetimi leti

VI.

Klub v Glencoe odobrava ustanovitve Proletarca.

(Proletarec januarja 1906.)
Glencoe, O., 9. dec. 1905. — Mednarodni socialistični klub v Glencoe, Ohio, v katerem so slovenski socialisti v pretežni večini, odobrava sklep slov. socialističnega kluba v Chicagu, vsled katerega je zagledal beli dan list, ki se sme v resnici imenovati lastnina zavednih delavcev, torej list, ki bo stal na braniku za pravice delovnega ljudstva brez vsakih postranskih nagibov.

V naši naselbini smo sami delavci, ki si služimo kruh v premogovniku. In dasi je nas tu le pešica rojakov, trpinov, smo vzile temu v kratki dobi ustanovili krepko socialistično organizacijo, kateri so se pridružili zavedni delavci tudi drugih narodov.

Mi dobivamo razne slovenske ameriške časnike, toda resnici na ljubo je treba priznati, da niso delavska glasila. Zato je bil že skrajni čas, da so slovenski delavci pričeli izdajati svoje glasilo. Dnevnik G. N. v New Yorku, torej list Fr. Sakserja, ki se po krivici imenuje glasilo slovenskih delavcev, piše odprto, da če bi premogari popustili 15c pri toni premoga, tedaj boja, ki ima izbruhniti med premogari in kompanijami prihodnje popladi, ne bi bilo treba.

Nemo, čemu naj ravno delavci vedno popuščajo in dovoljujejo v znižanja plač. Namesto, da bi G. N. pisal za koristi premogarjev, se pa poteguje za družbo. Ako bi rudarji ne hodili v rove spravljati črni diamant na svitlo, bi lastniki premogovnikov ne postali milijonarji, pa magari če bi vsak dan na kolenih prosili Boga, naj se premog spremeni v denar. Ako so logično poleg naravnih sil edino rudi pravi producenti premoga, čemu ne bi bili oni tudi pravi lastniki premogovnikov?

Ze ta slučaj dokazuje kot beli dan, da smo slovenski delavci nujno potrebovali svojega lastnega glasila, v katerem lahko branimo svoje interese. Končno naj še omenim, da naj Proletarec hrani tudi svobodomiselnost podporni družba, ako so resnično svobodomiselnost in ne le po imenu, ob enem pa naj se ogiba kolikor največ mogoče osebnih polemik.

Izjavljamo, da ako bo Proletarec vršil ta težavni posel, ga bomo podpirali z vsemi svojimi močmi, da bo iz mesečnika čimprej postal tednik. Torej na delo!

Nace Zlemberger, predsednik kluba.

Prememba v odboru kluba.

(Proletarec januarja 1906.)
Slovenski socialistični klub v Chicagu je izvolil namesto Jožeta Zaverdnika Dominika Petriča za zapisničarja, J. Zaverdnika pa za kores-

pondenčnega tajnika.
V nedeljo 31. decembra 1905 je klub imel shod v Narodni dvorani.
Anton Preiser, tajnik.

Književnost

(Proletarec januarja 1906.)
Jugoslovanska socialistična stranka v stari domovini je izdala za leto 1906 žepni koledar. Cena mu je le 70 vinarjev ali 15 ameriških centov. V naselbinah, kjer živi več sodrugov skupaj, naj eden izmed njih naroči izdave za vse, da se prihrani čas, denar in delo. Koledar se naroča pri Rdečem praporju v Ljubljani. — Vsem jugoslovanskim delavcem priporočamo sledeče socialistične liste, ki izhajajo v stari domovini: Rdeči prapor, Ljubljana; Naši zapiski, Ljubljana; Naprej, Idrija; Slobodna Rijeka, Zagreb.

Oglasi v prvi številki

V prvi številki Proletarca januarja 1906 so imeli oglase sledeči: Ferdinand Petsche, javni notar in zastopnik zavarovalnic; Jože Sabath, odvetnik; Hrvatski tamburaški zbor "Zrinski", vabilo na koncert v Narodni dvorani 14. januarja 1906, Vabilo slovenskim delavcem na demonstrativni shod 7. januarja 1906 na 400 W. 18th St. Oglas pojasnjuje, da se bo shod vršil "proti avstrijskim bičičem, ki po ruskem načinu preganjajo naše brate na Češkem, ker zahtevajo splošno, enako in tajno volilno pravico. Dobri govorniki v raznih jeziki"; Slovincem in Hrvatom priporočila svojo gostilno Jože Polacek, 683 Loomis St., Chicago; Slovincem priporočila svoj salun in kegljišče Martin Potokar, 564 Center (Racine) Ave.; Zenske obleke, trgovina Ohnstein, 609 W. 20th St.; Tobej, unijski krojač, 683 Loomis St.; Brata Košiček priporočata svojo gostilno, 590 Center (Racine) Ave., Chicago.

John Košiček je danes edini slovenski salunar iz onih dni, ki še izvršuje gostilniško obrt.

E. ZOLA:

RIM

Poslovenil ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje.)

Ko je vstopil mladi duhovnik, njen gost, je vstala, kakor je vstajala pri vseh drugih; ali posrečilo se ji je, da je podala načinu svojega vstajanja posebno nianso, in dobro je čutil, da je v njenih očeh še vedno mali francoski duhovnik, najnižji sluga v božji domačiji, ki se ni znal povzpeti niti do višine prelata. Ko je sprejela njegov globoki poklon z lahni nagnjenjem glave, pa zopet sedla, je iz uljudnosti še za trenotek postal. Noben šum, nobena beseda ni motila globokega pokoja v dvorani. Vendar je bilo navzočih štiri ali pet dam; tudi one so sedele v obupni, nemi nepremičnosti.

Kar pa je najbolj opazil, je bila slabotna postava kardinala Sarna, enega starih prijateljev doma, ki je slonel s svojo levo, nekoliko rjavo ramo, sključen, skoraj ležeč, s stisnjenimi trepalnicami v naslanjaču. Ko je bil izrekel svoje sožalje, je še nekoliko počakal in potem vsled težke tišine in vsled duševnega, toplega zraka zadremal. Vse je spoštovalo njegovo spanje. Je-li sanjal o zemljevidu vesoljnega kršćanstva, ležečem izza njegovega nizkega čela topé oblike? Je-li v sanjah izza blede kринke od polstoletnega omejenega uradniškega življenja otopelega birokrata nadaljeval strašno osvovjevalno delo, ki je hotelo iz globočine njegove, mračne sobe v palači propagande podvreči vso zemljo in jo vladati? Dame so upirale vanj ginjene in spoštljive poglede; včasih so ga blago karale, da preveč dela, in zaspanost, ki ga je zadela čase povsod preganjala, so pripisovale njegovi preveliki genialnosti in marljivosti. Pierre pa je imel vzeti od te vsegamogočne eminence le to zadnjo sliko s seboj: Izčrpan stavec, počiva joč izza razburjenosti žalostnega slučaja, speč kakor staro, nedolžno dete, ne da bi mogel kdo vedeti, če je to začetek slaboumnosti, ali pa utrujenosti izza noči, prečute v božji službi z namenom, da bi Bog zavladal nad kakšnim oddaljenim kontinentom.

Dve dama sta se odstranili, tri druge so prišle. Dona Serafina je vstala s svojega sedeža, pozdravila in je zopet sedela kakor odrevenela, strogo vzravnan, in trdega, obupanega obraza. Zdal se je Pierre zdelo, da se zaduši; pograbila ga je nekakšna vrtoglavoča, in srce mu je burno utripalo. Poklonil se je in je odšel. Potem, ko je korakal skozi obednico, da bi prišel v malo pisarno, v kateri je sprejel kardinal Bocanera, je nenadoma opazil abeja Paparellija, ki je ljubosumno stražil vrata.

Ko ga je nosilec vlečke zavohal, je spoznal, da mu ne more zabraniti vstopa. Sicer pa se ni bilo bati ničesar, ker zapusti vsiljenec že jutri, poražen in osramočen, Rim.

"Z njega eminenco bi radi govorili? Dobro, dobro!... Takoj, počakajte!"

In ker je menil, da se preveč približuje durim, ga je pogljal prav na drugo stran sobe, nedvomno iz strahu, da bi mogel kaj slišati.

"Njega eminence je še notri z Njega eminenco Sanguinettijem. Počakajte; počakajte tukaj!"

Zares se je bil Sanguinetti potrudil, da je prav dolgo ostal na kolenih poleg mrtvih trupel v prestolni dvorani. Potem je podaljšal svoj obisk tudi pri donni Serafini, hotela dokazati, kako sočustvuje z obupom rodbine, in zdaj je bil že dlje kakor deset minut pri kardinalu, ne da bi bilo skozi vrata slišati kaj drugega kakor od časa do časa nekakšne mrmrajoče glasove.

Ali ko je Pierre tukaj zopet našel Paparellija, ga je začelo vnovič preganjati vse to, kar mu je bil pripovedoval Vigilio. Pogledal ga je: Bil je debel, kratek, z grdo maščobo nadevan, in je bil s svojim medlim obrazom, katero so ob štiridesetih letih kazile neštete gube, v svojem nesazetnem talarju podoben stari devici, iz katere je celibat napravil napol

prazen meh. Začudil se je. Kako se je mogel vdati kardinal Bocanera, ta ošabni knez, ki je v nerazrušnem ponosu na svoje ime tako visoko nosil svojo glavo, da ga je premagalo in vladalo tako bitje, ki je tako neusmiljeno grdo in iz katerega puhti sama nizkost in odurnost. Ali mu ni udaril v oči ta telesni propad kreature, ta globoka moralna ponižnost kot izreden izveličevalen dar, katerega sam ni imel. — Ni li ga to najprej vznemirjalo, potem pa zapeljalo? Te lastnosti so se rogale njegovi lastni lepoti, njegovemu ponosu. On, ki ga nič ni moglo tako nakazati, ki se mu ni posrečilo premagati svoje hrepenenja po slavi, je moral s posebnim naporom svoje vere doseči, da je zavidal temu neskončno grdemu, neskončno malemu bitju in ga občudoval in trpel kot višjo, nebeško duri na stečaj odpirajočo silo pokore in človeškega ponižanja. Kdo bi kdaj razložil moč, ki jo ima grozovitež nad junakom, z golaznjo pokriti, v predmet gnusa izpremenjeni svetnik nad močjo tega sveta, ki se boje, da bodo morali poplačati svoje posvetne radosti z večnim ognjem? Da, to je bil lev, ki ga izjeda žuželka; toliko sile in sijajnosti razodeva nevidna moč. Oj, kdor ni mogel biti tak kakor ta lepa, raja gotova duša, ki je za svoje zveličanje zaprta v tem nesnažnem telesu! Kdor bi imel srečno ponižnost tega duha, tega odličnega bogoslovca, ki se vsako jutro biča s jilami in je zadovoljen, da ni nič drugega, kakor najnižji vseh slug!

Abbe Paparelli je stal v vreči svoje medle maščobe in opazoval Peirra s svojimi malimi sivimi očmi, ki so mežikale sredi tisočih gub njegovega obraza. Duhovnika se je lotevalo neugodno čuvstvo, ko se je vprašal, kaj si imata pač povedati eminenci, da sta tako dolgo skupaj zaprti. Kakšen je moral biti ta sestanek, če sluti Bocanera, da je Sanguinetti škof, med čigar varovance spada Santobono! Koliko drznega miru mora imeti ta, da se je upal priti sem, in kakšno moč nad sabo oni, da se v imenu svete vere izogiba škandalu, pa molči in sprejema obisk kot enostavno znamenje spoštovanja in nagnjenja! Ali kaj si moreta imeti povedati? Kako bi bilo zanimivo videti ju skupaj, poslušati, kako izmenjavata diplomatske, za tak sestanek primerne besede, v tem ko divja v njiju dušah besno sovražstvo.

Naenkrat so se odprla vrata in kardinal Sanguinetti se je zopet prikazal; obraz mu je bil miren, nič bolj rdeč kakor navadno, celo nekoliko bledejši, in izražal je pravo mero žalosti, ki jo je smatral umestno, da jo pokaže. Samo njegove nemirne, venomer krožeče oči so izdajale, kako se veseli, da je rešen pravzaprav zelo težkega truda. Odhajal je v nadi, da je, zdaj on edini mogoči papež.

Abbe Paparelli je prihitel. "Če mi blagovoli Vaša eminence slediti, spremim Vašo eminenco..."

Obrnil se je k Pierreu. "Zdaj lahko vstopite."

Pierre je gledal z njima, ko sta odhajala — prvi tako ponižen, drugi tako zmagovalen. Potem je vstopil in takoj opazil kardinala Bocanero v sredi tesne, z enostavno mizo in tremi stoli opremljene delovne sobe; stal je še pokonci, visok in plemenit, kakor se je bil vzravnal, da je pozdravljal Sanguinettija, tekmeča za prestol, katerega se je bal in ga preklinjal, in očitno se je Bocanera v domišljiji tudi smatral za edinega mogočega papeža, za onega, ki ga prihodnji konklave izvoli.

Ali ko so se vrata zaprla, ko je opazil tega mladega duhovnika, svojega gosta, ki je bil navzoč pri smrti njegovih dragih, zdaj v sosedni sobi za večno spečih otrok, je pograbila kardinala neizrečna ginjenost, nepričakovana slabost, v kateri se je pogreznila vsa njegova energija. To še bilo zadoseženje, katero si je vzela njegova človečnost, zdaj ko ga ni mogel več videti njegov tekmeč. Zagugal se je kakor staro drevo, ki vztrepeta pod sekiro, in zadušeno od nenadnega, glasnega intenza, je padel na stol. In ko je hotel Pierre po ceremonijalnih predpisih poljubiti smaragd, ki ga je nosil na srednjem prstu, ga je dvignil in mu ponudil prostor tik poleg sebe, mrmraje z izmučenim glasom:

(Dalje prihodnjič)

DOKONČANA POT OBUPA

Na tej sliki sta Ruth Watson Arden in njen sin Henry, o katerima smo poročali v prejšnji številki. V svojem stanovanju v Chicagu sta ubila religiozno obiskovalko, ki je prišla k njima na poizvedovanje, potem pa sta še v religiozni uradi tudi tukaj streljala. Koronerjeva porota je zaključila, da sta ta čin

RUTH WATSON ARDEN

HENRY WATSON ARDEN

storila v blaznosti. Oba sta bila obupana. Sin je bil izdelal izpit na čikaški univerzi z odliko, toda vled paraliziranih nog ni mogel dobiti službe. Bil je nekaj časa profesor nekje v Dakoti, kjer pa so ga odločili vled omenjene hibe. Nato sta bila na relifu. Mati, ki je bila stara 50 let, je delala v delavnici za okvirje in kjer koli je bil mogel relif preskrbeti zaslužek. Nekateri pravijo, da je smatrala, da nje in njenega sina v religiozni uradi niso vzeli v obzir, kakor sta pričakovala, in da sta bila celo zapostavljena, vled česar tak konec. Po streljanju v religiozni uradi, ki sta se ga udeležila oba, je sin ubil mater in nato sebe. Njuni trupli so odpeljali v občinski mrtvašnico. Mati se je obrnila svojočasno za pomoč na predsednika Roosevelta in mu pejasnila, da trpi njen sin na enaki paralizni, kakor on. Dobila je prijazen odgovor in to je bilo vse.

IZ NAŠEGA GIBANJA

Chicago. — Priprave za slavnost 30-letnice Proletarca v nedeljo 10. marca so v teku. Odbor obljubljuje bogat varijetni spored. Podrobnosti sporoči v prihodnjih številkah. Vstopnice so po 40c.

Red Lodge, Mont. — "Odločili smo se, da ostanemo v Prosvetni matici", sporoča John Sepec, tajnik društva št. 81 SNPJ. Članarino so plačali 6 mesecev naprej.

No. Chicago, Ill. — "Poslajte mi še 8 izvodov koledarja in eno skupino knjig Cankarjeve družbe," je nam sporočila Frances Zakovšek. Do 1. februarja so razpečali v Waukeganu-No. Chicago 18 koledarjev več kakor lansko leto. — Na slavnost 30-letnice Proletarca dne 10. marca pride iz teh dveh naselbin precejšnja skupina.

Sharon, Pa. — Louis Cvelbar poroča, da je v teku akcija za obnovo kluba št. 7 JSZ. En sestanek v ta namen se je vršil 1. februarja.

Gowanda, N. Y. — Martin Markovich sporoča, da bo društvo št. 89 JSKJ v tem letu podpiralo Prosvetno matico. Pridružilo se ji je prvič.

Detroit. — John Zornik in Josip Korsch sta spet poslala nekaj naročin vsaki. V Detroitu je zdaj na agitaciji v prid Proletarca polje ugodno, toda sodrugov, ki bi agitirali, je premalo.

Bridgeport, O. — Jos. Snoy poroča, da je bila konferenca v Power Pointu jako uspešna. Sprejela je predloge, ki so za našo agitacijo velike važnosti. Vsi klubi v okrožju te konference bodo dali oglas v Majski glas. V podporo Proletarcu so nabrali na konferenci \$5.50.

Forest City, Pa. — Jennie Zaitz, tajnica kluba št. 10, poroča, da se je s Frank Drasler vpisal za slušatelja v Commonwealth delavskem kolegiju v Mena, Ark.

New Mexico. — S. Chas. Pogorelec je obiskal v tej državi precej slovenskih naselbin. S sodelovanjem somišljenikov je razpečal veliko izvodov koledarja in raznih naših brošur in ob enem uspel tudi v agitaciji za Proletarca. Več o Pogorelcu in agitacijski turi bo v prihodnji številki.

Milwaukee, Wis. — Jacob Rožič je poslal vsoto za 100 izvodov koledarja in eno naročnino.

Windber, Pa. — John Lavinja poroča, da se je druž. št. 421 pridružilo Prosvetni matici. Dozdaj ni bilo v nji. Sploh je priglasilo pristop veliko več novih družtev, kakor pa prejšnja leta.

Chicago. — V soboto 9. februarja priredi maskaradno veselico znano žensko društvo "Nada" SNPJ, ki od početka podpira napredne delavske ustanove. Več o tej prireditvi je v dopisu in v oglasu v tej številki.

Cleveland. — "Morda se čudite, kaj se je dogodilo, da se ne oglasim toliko časa," piše Louis Mrmolja. Poslal je vsoto za 21 izvodov koledarja in \$2 v agitacijski fond, v katerega je zbiral prispevke med znanci.

Fontana, Calif. — John Pečnik, tajnik društ. št. 569 SNPJ sporoča, da ostanemo v Prosvetni matici.

Chicago. — S. Adolf Dreifuss bo govoril na shodu mladinskega odseka kluba št. 1 v petek 8. febr. v Styblovi dvorani, 2700 S. Turner Ave. Ta shod je sklican v proslavo obletnice upora avstrijskih socialistov. Povabljeni so tudi člani čeških klubov. Poleg govorov bo predvajan kratek spored. — V enak namen se bo vršil dne 17. febr. shod v kolizeju na S. Wabash Ave. — Govorniki bodo Norman Thomas, Al Benson, J. Schlossberger in drugi. Shod sklicuje soc. stranka čikaškega okraja.

Rock Springs, Wyo. — Naš Jimmie Higgins na zapadu, John Jereb, je bil zopet na delu. Rezultat so naročnine in nadaljni prodani izvodov koledarja.

Jugoslavija. — Iz vseh pisem iz starega kraja razvidimo, da jim je letošnji koledar zelo všeč. "Gre iz rok v roke," piše nekdo, ki se zahvaljuje bratu za poslani izvod. Vsega skupaj je bilo naročenih za v stari kraj blizu 300 izstisov.

Johnstown, Pa. — Andrew Vidrich je bil na obisku v Rockinghamu, Pa. Dobil je tri nove naročnine in dve obnovitvi.

Oshawa, Ont., Kanada. — V. F. Ručigaj se v Prosveti z dne 30. januarja o Am. druž. koledarju jako pohvalno izraža.

Seja slovenskega kluba brezposelnih

Chicago. — Klub brezposelnih bo imel svojo redno sejo v četrtek 7. februarja v dvorani SNPJ. Simon Trojar bo poročal o konferenci za socialno zavarovanje, ki se je vršila v Washingtonu, in katere se je udeležil kot zastopnik tega kluba. Po končanem dnevnem redu bo predavanje. Za predavatelja je povabljen Louis Beniger. Prihodi na to sejo vsi. Povabite tudi znanca, bodisi brezposelne in tiste, ki so zaposleni. Naš klub deluje v prid obojih.

V soboto 23. februarja bo priredil veselico. Zapomnite si ta datum, da ne pozabite posestati to zabavo. — Joe Oblak.

Domača zabava kluba št. 180

West Allis, Wis. — Klub št. 180 JSZ priredi soboto 9. februarja domačo zabavo v Labor dvorani na S. 64th St. in National Ave. Vabimo vse vas, da se udeležite. Pripravljeni odbor se bo potrudil, da boste zadovoljni s postrežbo in zabavo. — Odbor.

Glas iz Kanade

Oshawa, Ont., Kanada. — Pred par tedni se je kanadski ministrski predsednik R. B. Bennett v govoru na radiu v glavnem mestu Ottawi izjavil za socialno politiko in za program, ki naj bi bil kanadski "new deal". Bližajo se namreč volitve in on bi bil še rad izvoljen. V svojem govoru je naglašal točke, ki so bile včasih socialistični minimalni program. Bennettu seveda ni vsega verjeti, kajti z obljubami nas je obispal tudi l. 1930. Obljubljal je odpraviti brezposelnost in garantiral dom in avto vsakemu delavcu. Ampak tiste obljube so bile le pesek v oči. Danes je v Kanadi okrog dva milijona ljudi odvisnih od reliefa. Vseh prebivalcev ima nekaj nad 10 milijonov.

V omenjenem govoru si je Bennett osvojil tudi socialni program iz platforme kanadskih socialistov, ki so organizirani v Co-operative Commonwealth federaciji. Njen voditelj je J. S. Woodsworth. Tako se je naš premier v veliko presecečenje vseh spremenil v "socialista" s sledečimi obljubami, ako bo ponovno izvoljen:

1. Uvedba državne kontrole in reguliranje veleindustrije. 2. Zavarovanje delavcev proti brezposelnosti. (To je bil obljubil tudi l. 1930, toda po volitvah je na to pozabil.) 3. Starostna pokojnina in penzije za delavce v raznih drugih slučajih.

4. Skrajšanje delavnika in zvišanje plač.

5. Znižanje davkov na domove.

6. Odprava razmer, v katerih mnogi delavci sužnjujejo za 30c na uro.

Program zveni jako mikavno. V koliko se moremo na njegove obljube zanesti, je seveda povsem drugo vprašanje.

Premier R. B. Bennett je lastnik tovarne Eddy's Match Co. v mestu Hull, provinca Quebec. V nji delavke še danes delajo za od \$7 do \$8 na teden, in to ne po par dni, ampak vse dneve v tednu.

Razmere v Kanadi niso nič kaj prida. Delavci so slabo organizirani, vled tega je bila večina stavk izgubljenih. Je pa v Kanadi nekaj krajev, v katerih se kriza prav malo pozna, ali celo nič. To so teritoriji, v katerih so rudniki, ki stalno obratujejo.

Slovenci so zaposleni največ v zlatih rudnikih in to v okolici North Bay do Cochrane, Ont. Precej jih je tudi v provinci Alberta in v Britski Kolumbiji (na zapadu Kanade). O teh rudnikih se ne čuje toliko dobrega kakor o onih v Ontariju. Veliko naših rojakov je bilo zaposlenih tudi v Flin Flon zlati majni. Lansko leto so izgubili štrajk. Posledica je bila, da so jih mnogo odslovili. Ta majna je kakih 700 milj severno od Winnipeg v provinci Manitoba.

Največ rojakov je bilo zaposlenih v Noranda Mine v pro-

vinci Quebec. To je bil eden najboljših rudnikov. Prošlo leto so tudi tu zastavkali. Bili so poraženi. Vsi Jugoslovani so bili nato odslovljeni. V času stavke so v rudnik navlekli ljudi vsakovrstnih tipov in jim plačevali po \$10 na dan, pa če so kaj delali ali ne, samo da so pomagali zlomiti stavko. V tem okraju so gradili tudi nove cerkve. Ker Jugoslovani niso bili dovolj verni in so za božji hram premalo prispevali, so jih obsodili za komuniste. Od omenjene stavke naprej jih še danes sedi 16 v ječi. Ko kazen odslužijo, bodo deportirani. Danes noben Jugoslovane ne dobi dela v tej majni. — V. F. Ručigaj.

Maskarada "Nade"

Chicago. — Žensko društvo "Nada" št. 102 SNPJ priredi veliko maskaradno veselico v soboto 9. februarja v dvorani SNPJ. Izbranim maskam bo razdeljenih nad dvajset krasnih nagrad. Godbo bomo imeli v obeh dvoranah.

Rojake in rojakinje vabimo, da pridejo na to zabavo. Maskarade društva "Nada" so bile vedno "outstanding" in uverjeni smo, da bomo imeli tudi na tej obilno udeležbo.

"V kaj se naj maskiram?", vprašuje samega sebe ta ali oni in ta ali ona. Naj malo pomagamo. Idej za maske "pomenljivega značaja" je danes veliko. Kriza jih nudi cel kup. Razmere med Slovenci tudi. New deal, agitacija za SNPJ, abecedni religiozni program itd., itd.

Sicer pa tisti, ki so se odločili, da pridejo maskirani, itak sami najboljšše vedo, kako je s to rečjo. Prišli in prišle bodo v tako originalnih maskah, da bodo povzročili senzacijo. Ako ne verjamete, pridite jih pogledati.

Vstopnice so v predprodaji po 30c in pri blagajni po 40c. Godbo bodo imele v obeh dvoranah. — Clanica.

Vloge v Kaspar American State banki naraščajo

Kakor je bilo že poročano, je Kaspar American State banka pričela dne 15. januarja zopet poslovati. Ima \$250.000 kapitala in \$50.000 prebitka. Ko je obnovila poslovanje, je imela 1.063.000 vlog, napram katerim je gotovina in federalne vrednote presegala omenjeno vsoto.

Poleg te ugodne pozicije je bila ta banka sprejeta tudi kot članica Federal Deposit Insurance Corporation, ki zavaruje vlogo vsakega vlagatelja do vsote \$5000. Torej vsakdo, ki ima vloženih \$5000 ali manj, je gotov, da mu je vloga varna, ker mu je garantirana zvezna zavarovalna korporacija. Uradniki te banke zdaj so: James M. Triner, predsednik; V. F. Mashek, podpredsednik; E. A. Hintz, ekzekutivni podpredsednik; Emil F. Smrz, blagajnik; W. F. Kosobud, pomožni blagajnik; Wm. Slavik, avditor.

Vloge v tej banki so kljub kratkemu času, odkar spet posluje, prenestljivo narasle. Poslojpe, v katerem ima urade, je zdaj njeno. Poklonila ga ji je družina pokojnega ustanovitelja tega zavoda William Kasperja.

FENCE'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382

Fristna in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

BARETINCIC & SON

Tel. 1475

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street JOHNSTOWN, PA.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NASA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

SUNSHINE — FRESH AIR AND GOOD PURE MILK

Balance Your Daily Diet With

Wencel's Dairy Products

GOOD PURE MILK

IT PROTECTS YOUR HEALTH

2380-82 BLUE ISLAND AVE. — Phone Monroe 3673

MAŠKARADA

DRUŠTVA "NADA"

št. 102 SNPJ.

v soboto 9. februarja

v dvorani SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILL.

20 KRASNIH NAGRAD

IGRGA ART LOTT ORKESTER

Godba tudi v spodnji dvorani. Vstopnice v predprodaji po 30c; pri blagajni 40c.

Dobri časi

Vojne je treba, pa bodo dobri časi. Vojna je nastala in slabi časi so postali še slabši.

Uvedimo prohibicijo, pa bo bolje. Dobili smo jo, pa ni pomagalo.

Ustavimo naseljevanje. Je ustavljeno, ali dela kljub temu ni.

Odpravimo prohibicijo, to bo pa prav gotovo pomagalo! Odpravljena je in kriza še traja.

Izvolimo new deal, kajti to je medicina, ki bo nedvomno učinkovala. Ljudstvo se z njo maže že dve leti, a bolezen (kriza) ne izgine.

Hej, vi vsi, ki nočete krize, čemu ne poskusite s socializmom? Socializem ni pena ali obljuba, ampak nov gospodarski sistem.

Ljudje, ki so že "vse" poskusili, da odpravijo krizo, so zastarmeli in se tiho prestrašili. Kajti oni nočejo nov gospodarski red, ampak delavske uredbe kakršna je.

In tako se bo kriza še nadaljevala.

BORBA REPUBLIKE MEHIKE PROTI SILAM PROŠLOSTI

Zdaj, ko je katoliška propaganda v Zedinjenih državah spet živo v akciji, da zaneti revolucijo ali pa ameriško intervencijo v Mehiko, je na mestu ponoviti izjavo bivšega predsednika Callesa, da to, kar se danes godi v Mehiki, ni preganjanje katoliške cerkve kot vere, ampak nadaljevanje mehiške revolucije za duhovni povod in ekonomsko osvoboditev mehiškega ljudstva. Temu se visoko duhovščina, ki je bila orodje španskih veleposelstnikov v Mehiki in podpirala fevdalni red, ne more privaditi, pa intrigira. Preko ameriške meje se zdaj spet uhitotaplja orožje v avtih. Mehiške oblasti dolže katoliške organizacije v Zed. državah, ki tajno financirajo te pošiljave in ščuvajo nevedne vernike v "revolucijo za Boga in cerkev".

V Proletarcu z dne 4. septembra 1924 je bil v slovenskem prevodu prioben članek pod naslovom "Socialna osvoboditev glavni cilj mehiške revolucije", ki ga je napisal Pitarco Elias Calles. Par mesecev pred tem je bil izvoljen za predsednika Mehike. On je še vedno glavni voditelj revolucionarne stranke, ki je na krmilu republike. Pred tedni je zbolel in se prišel zdraviti v bolnišnico v Los Angelesu, kjer je kmalu okrevljal in se vrnil na svoje d. lo.

Omenjeni Callesov članek, napisan pred 10. leti, se glasi:

Ameriško ljudstvo ima navado soditi mehiško zgodovino po merilu zgodovine Zedinjenih držav, kar je človeško razumljivo toda Mehiki vendar v škodo. Američani so npr. primerjali našo vojno za neodvisnost svoji revoluciji proti Angliji. Presojanje naše zgodovine s takih vidikov pa je absolutna zmoža. Ti napačni nazori so odgovorni za mnogo nesporazumov med tem dvema deželama in dali so nam v očeh tujega sveta napačen ugled. Sedaj je prišel čas, ki nudi vsem ki nas žele razumeti, priložnost zapoznat pravi pomen mehiške zgodovine skozi prošlih sto let. Za medsebojno razumevanje in negovanje simpatij med nami kot sosedami in prijatelji je potrebno novo čitanje naše zgodovine.

Zgodovina Mehike skozi zadnjih sto let je bila neprekidna borba za socialno pravičnost. Kjer je tujec videl le zmešnjave, upore, nezadovoljstvo, pomanjkanje discipline in krvo-litja, je bilo v resnici eno samo stremenje po enem samem cilju: doseči socialno svobodo. Skupni motiv je združeval vse mehiške revolucije in kontrarevolucije—skupnost vezi, skupni ideali, skupni upi in nade so skovale vse naše napore in borbe v eno samo stoletno borbo za vstajenje Indijancev in pol-Indijancev, ki edini predstavljajo Mehiko. To je pomen mehiške zgodovine skozi zadnjih sto let — dati zaslužnemu, zatiranemu, mučenemu mehiškemu ljudstvu popolno ekonomsko, politično in socialno enakopravnost.

Naša vojna za neodvisnost se ni vodila edino z namenom ločiti nas od Španije. Bili so tudi drugi vzroki za upor pol milijona Indijancev, ki so se l. 1810 dvignili pod vodstvom Hidalga

in se borili enajst težkih let, dokler ni bila zmaga proti Španiji zagotovljena. Indijance so oropali zemlje Španci v Mehiki. Indijanci so trpeli pod nasilji Špancev v Mehiki, bili so zaničevani in potlačeni v brezpravnost od Špancev v Mehiki in vojna za osvoboditev je bila od začetka do konca bolj vojna za osvoboditev od Špancev v Mehiki kot pa vojna za osvoboditev izpod vlade Špancev v Španiji.

V začetku 19. stoletja so Španci v Mehiki dominirali politično, ekonomsko in socialno življenje. Španec je bil gospodar in tiran nad masami mehiškega ljudstva. Na ljubo resnici je tu treba poudariti, da naša stoletna revolucija ni bila borba plemena proti plemenu, ampak borba ekonomskega in političnega značaja. Ni bila naperjena proti Špancem, ampak proti gospodarjem, ki so kontrolirali ekonomsko življenje prebivalstva. Bila je vojna proti tiraniji in ne proti plemenu. Bila je vojna za svobodo Indijancev, nikdar pa ne za iztrebljenje tujcev.

Vojna za neodvisnost se ni posrečila odznotraj, četudi se je posrečila zunaj dežele. Španija je priznala neodvisnost Mehike, toda Indijanci so ostali sužnji, četudi so postali nominalno svobodni državljani. Mir že radi tega samega dejstva ni mogel biti mogoč. Indijancev in pol-Indijancev vojna za neodvisnost ekonomsko ni osvobodila in borba se je nadaljevala. Mnogi upori, sledeči drug drugemu, tok tuge in sovrastva, uspehov in neuspehov, upanj in porazov, je gnal sanje svobode za mehiško ljudstvo naprej iz ene borbe v drugo in pravega miru v teku zadnjih sto let v Mehiki nikoli ni bilo.

Ako je pod Diazovim režimom izgledalo, da vlada v Mehiki navede mir, je bil ta mir kot tihota pred grozečo nevihto. Bil je mir potlačevanja, mir sile brutalnega režima, mir, ki je v nekaterih slučajih poskušal iztrebiti Indijance, ki so hrepeli po svobodi. Dovolj je omeniti Yaquis in Mayase, pa si priključimo v spomin dejstvo, da je bil mir pod Diazovim režimom tiranija in da so bili tirani ne samo Španci v Mehiki, ampak da so sodelovali z njimi tudi drugi tuji in nekateri domači elementi, katere je favoriziral.

Proti tej tiraniji je l. 1910 revoltiral Madero, sto let po Hidalgovem klicu, ki je iniciiral serijo uporov v Mehiki. Maderovo gibanje je bilo logično nadaljevanje Hidalgovega, povenen poskus nesti naprej fundamentalni motiv borbe mehiškega ljudstva za svobodo. Sto let civilne vojne proti tiranu, ki je sedaj Španec, sedaj duhovščina, sedaj kombinacija tujih izkoriščevalcev, združujoča

svoje interese in vpliv z domačini Mehikanci, ki so pripadali tej grupi—to je zgodovina Mehike v zadnjem stoletju. Sto let revolucije, program in principi zmerom enaki. Hidalgo, Jaurerova in Maderova stremljenja so ona in njihovi upi so eno.

Po uspešni Maderovi revoluciji se je stara povest ponovila. Ker je revolucija uspela, so sovražniki pravice skušali prekrižati njene cilje, potlačiti njene namene in zrušiti njeno delo. Huertove nakane se niso posrečile. Mehiško ljudstvo je bilo preveč vzruženo in se ga ni moglo več potlačiti. Carranza je skušal zaiti s pota ciljev revolucije in bil radi tega strmoglavljen. Ljudstvo se je v svoji jezi dvignilo in uničilo načrte vsakega, ki je poskušal zanikati njegove težnje po svobodi in pravici.

Mi smo sedaj v zelo kritični dobi naše zgodovine. Stoletna borba rodi uspehe. Toda pred nami je pereče vprašanje, dali se bo dalo stremljenjam te dolgotrajne borbe mehiškega ljudstva za zemljo in svobodo v bodoče priliko za mirno razvijanje ali ne. S temi stremljenji se mora nadaljevati. Seme demokracije pravice je preveč na široko posejano, da bi se ga moglo zatreti ob tej uri. Dva kardinalna cilja revolucije — zemlja in svoboda — morata biti dosežena. Zemlja mora preiti nazaj v posest Indijancev, ker je njihova zemlja. Tu ni vprašanje vzeti zemljo drugim, da se obogati Indijance, ampak vprašanje enostavne pravičnosti. Pred vojno za neodvisnost in pozneje je bila zemlja odvzeta Indijancem a silo — bili so oropani. Proces devolucije, ki se sedaj vsi, vrča Indijancem kar je v vseh človeških pravicah njihovo. V Mehiki ne more biti miru, razun če se izvede zemljiški program revolucije. Sto let zahtevajo Indijanci, prebivalci Mehike, da se jim vrne zemlja, njihova zemlja, in vsaka mehiška vlada, ki ne bi priznala te zahteve, mora pasti. Tak je pomen naše zgodovine. Druga zahteva revolucije je svoboda, politična in kulturna svoboda, posebno kulturna, pravica do izražanja, do šol, do uživanja kulturnih pridobitev. Revolucija je že pričela izvajati ta cilj. Posvetila je mnogo pozornosti izobraževalnemu delu, in s tem programom, "kakor z zemljiškim, se mora nadaljevati, ker je že prepozno, da bi se ga moglo ustaviti.

Samo tisti, ki so gluhi in slepi za razumevanje mehiške zgodovine, mislijo, da se morejo plodovi mehiške revolucije, doseženi v tej direkciji, uničiti, ali da se ji more ustaviti nadaljni progres. Ampak program revolucije mora iti naprej. Mehiško ljudstvo mora doseči enakopravnost, popolno državljanske pravice in ekonomsko svobodo. Prijatelji Mehike morajo priznati to dejstvo. Tisti, ki žele mir in red v Mehiki, bodo pozdravili mirno izvajanje tega programa v demokracičnem procesu. Samo sovražniki Mehike bodo poskušali uničiti pridobitve stoletne borbe in potlačiti mehiško ljudstvo v staro brezpravnost, toda v tem prizadevanju ne bodo dosegli nič drugega kakor razbitje svojih nakan.

Prošli teden so v Chicagu dogradili enega izmed novih tunelov, ki služijo kanalizaciji. Ta je 30 čevljev pod zemljo. V njih dela tudi precej Slovencev, večinoma bivši calumetski rojaki.

VELIK TUNEL DOGRAJEN

Prošli teden so v Chicagu dogradili enega izmed novih tunelov, ki služijo kanalizaciji. Ta je 30 čevljev pod zemljo. V njih dela tudi precej Slovencev, večinoma bivši calumetski rojaki.

IVAN VUK:

NIČ NI TAKO SKRITO...

(Turkestanska pravljica)

Bilo je to nekako pred tisoč tisoč leti v državi kjer stoji dandanes znameniti Samarkand. Prebivalci tiste države še niso vedeli za ogenj. Videli so ga sicer v oblakih, ki so se pojavljali v jeseni in spomladaj, ko je švigal iz enega oblaka v drugega in grmel, videli so ga sikati iz vulkana, ki je bil v enem iz sedanjih gorovij Pamirja, ko je vplival iz sebe tekočo zemljo in kamenje. A da bi ga imeli v peči in kako ga dobiti v peči, niso vedeli.

Vladal je pa tisto deželo moder vladar Ambur kana imenovan, kar je toliko kakor "kliči me". Videl je, da mnogokrat njegovi podložni s hrepenejem gledajo švigajoči ogenj iz oblaka v oblak in v njihovih mislih je bral, da bi ga radi imeli. In nekoč, ko je bilo to isto hrepeneje po ognju zelo veliko je vstal in vsem svojim podložnim: ljudem in živalim, žuželkam in pticam izpregovoril te le besede:

"Vidim vaše hrepeneje, ki je tudi moje hrepeneje. Vidim vaše želje, ki so tudi moje želje. In glejte, zato vam rečem: Kdo izmed vas, moji podložni, ve in mi lahko pove, kje dobiti mogočen ut (ogelj), ki šviga med oblaki in grmi, da se stresa moj prestol in se vi bojazljivo skrivate v jure (sotore), in ki vliva iz vulkana tekočo zemljo in kamenje od katerega gre vročina, kakor od sijajočega sonca, naj se javi. Zakaj nagradil ga bom."

Vsi, katerim je govoril vladar Ambur kana, imenovan "kliči me", so molčali. Nikdo se ni oglašil, dasi jih je bilo mnogo, ki bi radi bili obdarovani. Samo tam zadaj nekje je bil slišen tihi glas:

"Vem, o Ambur kana, kje je mogočen ut. Samo preveč težko ga je dobiti."

Ambur kan se je povzpela na svoj prestol in rekel:

"Kdo si, ki si izustil tiste besede in zakaj nisi stopil sem pred mene?"

Tisti tihi glas pa je rekel: "Preveč jih je okrog tvoje-ga prestola in majhen sem, da bi tvegalo svoje telo za njihova okorna petla. Če pa ukažeš, da mi naredi prostor, se poklonim pred tvojim prestolom."

Ambur kan je rekel:

"Naredite prostor, kakor ste slišali."

In ko je bil prostor narejen kakor špalir, je pripelzel pred

prestol Ambur kana majhen, skromen črviček. Ko ga je Ambur kan zagledal, se je začudil, se sklonil k njemu in vprašal:

"Ti, drobčica življenja, ti poznaš kraj, kjer je shranjen ut?"

Črviček pa je rekel: "Dovolj, o Ambur kana, da ti povem."

Ambur kan je odgovoril: "Govori, črviček, zakaj milost moja je s teboj."

In črviček je rekel kratko: "V peklju, o Ambur kana, je mnogo mogočnega ut."

Ko je to izrekel, je množica okrog Ambur kana od ust do ust ponavljala: "V peklju je mnogo ognja." In Ambur kan, imenovan "kliči me", je razglasil: "Tisti iz mojih podložnih, ki mi prinese ogenj, bo vse svoje življenje prost vsakega dela. On in njegovi potomci bodo vekomaj imeli pravico sedeti k najbogatejšim mizam, celo k vladarski mizi Ambur kanovi, in se do sitega najesti. In nikogar ne sme biti, ki bi jih preganjal, ali ki bi jih silil k delu."

Silno vzpodbudna je bila nagrada. Zakaj vsi podložni Ambur kana so neradi prejeli delo in vsak se je trudil, da sede k čim bolj pogrneni mizi.

Džigiti Ambur kana so se zbirali iz vsega cesarstva. Vsak je poskušal srečo, dobiti ogenj, iz pekla. Bodisi človek, bodisi žival, žuželka ali ptica, vse je odhajalo v pekel po ogenj. Samo rabe niso mogle, ker v pekel ne teče nobena reka.

Ali v peklju je bil vsak neuljudno sprejet. Šajtani so vsakogar, ki je prišel, neusmiljeno pretepli.

Naposled se je odločil tudi pajek, da poskusi svojo srečo. Rekel je:

"Vsem se je ponesrečilo in vsi so bili tepeni. Poskusiti hočem tudi jaz, ker sem manjši od vseh, ki so poskušali."

Ko je to izrekel, je izpredel tanko nit. Privezal jo je pri vratih peklenjskih in se po nji spustil v pekel. Nit je bila tanka, pajek pa tudi majhen, šajtani pa že utrujeni, zato ga niso zapazili.

Zgrabil je za iskro in zopet naglo splezal po niti iz pekla. Bil pa je silno utrujen, zakaj ni šala, iti v tako nevarnost. Zato je skrli iskro pod debel kamen, sam pa spredel preko

drugih dveh kamenov mrežo in tako zavaroval legel, da oddahne.

Ali med tem, ko je spal, je priletela muha, ki rada vtakne svoj rilec povsod in kamorkoli, ter sedela na kamen pod katerim je bila skrita iskra.

"Kaj pa se blišči tam", je rekla in gledala. "Kakor kakšna luč, ki skače iz oblaka v oblak."

Pogledala je bližje in rekla vsa vesela:

"Ono, ut?! Droben košček ognja?!"

Ogledala se je in videla spečega pajka. Nasmehnila se je in rekla:

"Zapredel se je, a ognja ni zapredel. To se pravi, da ga smem vzeti."

In vzela je iskrico in odletela naravnost k Ambur kanu, ter rekla:

"Poglej, Ambur kan, ut sem ti prinesla. Iz samega pekla sem ga vzela."

Ambur kan, imenovan "kliči me", se je zelo obradoval. In po vsem cesarstvu je objavil:

"Odsihodbo so muhe proste vsakega dela. Povsod, kjerkoli zahočejo in kamorkoli zahočejo, smejo leteti in prisediti. In nikdo nima pravice, da bi jih odganjal in preganjal."

Kmalu na to se je pajek prebudil. Pogledal je pod kamen. Ognja ni nikjer. Ves prestražen je iskal in iskal, pregledal sleherno špranjo. Iskre ni. Pa je zaslislal ne daleč stran, na neki cvetici, kako se pogovarjata pikapolonca in metulj:

"Ravnokar gredo iz palače Ambur kanove", je pripovedoval metulj. "Kako je vse veselo! Veliko grmado so zažgali in vsakdo je lahko vzel ognja kolikor je hotel."

"To je resničen džigi (junak) tista muha", je rekla pikapolonca. "Celo pekla se ni ustrašila in ga je pregoljufala."

Pajek je stopil bližje. "Kdo pa je prinesel Ambur kanu ogenj?"

"Muha. Iz samega pekla. Drobno iskrico."

Pajek je zakričal:

"Laže. Ukradla mi jo je. Jaz sem jo prinesel."

Metulj se je nasmejal.

"Zakaj nisi pazil? Sedaj je že nagrajena."

Pajek, ves zlovoljen, se je napotil k Ambur kanu.

"Ambur kana", je rekel. "Jaz sem bil v peklju in jaz sem prinesel ogenj."

"Eh", je rekel Ambur kan. "Sedaj bi se rad marsikdo pobahal. Kar je, je. Muha sem nagradil, zakaj od nje sem dobil ogenj."

Pajek je odšel ves žalosten in jokaj.

Nek črviček izpod kamna pa ga je vprašal:

"Zakaj jokaš?"

"Iz pekla sem prinesel ogenj, majhno iskro. Bil sem utrujen in sem legel, da odpočijem, preden ga odnesem Ambur kanu. Pa je prišla muha in ko sem spal, mi ga ukradla. Ambur kan pa sedaj ne veruje resnici."

"Jaz sem priča. Videl sem te, ko si prilezel iz iskrico iz pekla. Pojdiva, da bom pričal."

In šla sta pred Ambur kana. Črviček je stopil predenj in rekel:

"Spoštovani Ambur kan. Videl sem, ko je pajek prinesel ogenj iz pekla. In ker je bil utrujen, zakaj, o Ambur kan, pot je bila težka in nevarna, je legel, da oddahne. In ko je spal, je prišla muha ter ogenj ukradla."

Ambur kan se je razsrdil. "Da me je muha prevarila? Mene, Ambur kana? Gospodarja vseh podložnih?"

In zapovedal je po vsej veliki stopi:

"Preganjanje muhe kjerkoli jih naletite. Nobena nima pravice da bi sedla kjerkoli in kamorkoli in živela brez dela."

In zgodilo se je, kakor je zapovedal Ambur kan in se še dogaja dandanes.

Pa tudi pajek je sklical zborovanje in povedal svojim enakim, kako ga je hotela muha oškodovati. In pajki so se razkropili na vse strani in na vse kraje in povsod, kamor so prišli so spleтали mreže in lovili muhe.

In tako delajo še dandanes.

Listnica uredništva

Piney Fork, N. Z. — Zapisnik vzhodnoohijske konferenice, katerega ste poslali 31. januarja, bo objavljen, ako le mogoče, v prihodnji številki.

Ker je urednik ta teden zaposlen z revizijo in na seji gl. odbora SNPJ, ni utegnil urediti za to številko vseh pozno do-spelih dopisov. Bodo objavljene v prihodnji.

Kadar želite knjige, naročite si jih iz Proletarčeve knjigarne. Ako cenika nimate, nam sporočite.

Komunisti nočejo odnehati od taktike napadov in razdiranja

Nadaljevanje na s. 1. strani.)

narasla za 2.403 člane. Skupno jih ima 20.951. Tu seveda niso vsi člani, ki so zaoptali s članarino.

Soc. stranka v državi New York je narasla za 983 članov. Skupaj jih ima 3.966, v Pennsylvaniji 2.750, ali tri sto več kakor pred letom, v Wisconsinu 2.341, v Illinoisu 1.208, v Indiani 610, v Massachusettsu 1.302, v New Jerseyju 1.026, v Ohiju 810 in po nekaj sto povprečno v vsaki drugi državi.

Vsi ti člani žele enotnosti delavskega razreda. Toda sama želja nas ne sme premagati, da bi radi nje pomagali tistim, ki pod pretezo, da delujejo za enotnost, v resnici streme po uničenju socialističnega gibanja. Za enotnost je potrebna skupnost ciljev in pa iskrenost. Tudi če so cilji slični, je enotnost brez sodelovanja iskrenosti nemogoča. Ako je za enkrat še ne bo, so kriva navodila centralnega biroja komunistične stranke, ki se ne more iz razmer v Evropi in iz posledic bratomornega boja ničesar naučiti.

Vsako vlogo do \$5000

ZAVARUJE

Federal Deposit Insurance Corporation

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ceste
CHICAGO, ILL.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva.
Deset članov(ice) je treba za
novo društvo. Naslov za list i-
za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Lastnikom
dvonadstropnih
in verandnih hiš
ter rezidenc

KAKO NAPRAVITI

dom po zimi gorkejšega
in po leti hladnejšega

EKONOMIČNO

Vaša plinska družba vam zdaj nudi avtomatično plinsko gretje zaeno z izolacijo vašega stropa na podlagi 6-letnega lahkega odplačevanja.

Ta kombinacijska ponudba vam nudi:

Cenejšo kurjavo pozimi.
Do 15 stopinj hladneje poleti.

Prepričajte se, kaj ta ponudba pomeni za vašo lastno hišo. Ni obvezacije. Odpošljite kupon, ali pa telefonirajte na Wabash 6000.

PEOPLES GAS LIGHT AND COKE CO.
122 South Michigan Ave., Chicago
Prosimo, pošljite mi podrobosti glede vaše ponudbe za izoliranje stropa.
Ime
Naslov
City

Gas Heating Division
**THE PEOPLES GAS LIGHT
AND COKE COMPANY**

OPOZICIJI V SOVJETSKI UNIJI ŠE NE BO PRIZANAŠANO

Sovjetska Unija ne dovoljuje opozicije in jo bo zatrla ko hitro se pojavi, je izjavil na vsesovjetskem kongresu dne 23. januarja pred več kot 2 tisoč delegati predsednik sovjeta ljudskih komisarjev Vjačeslav Molotov. "Kritike v menjševskem-socialističnem časopisju ne bodo spremenile naše poti," je poudaril. Umor sovjetskega voditelja Sergija M. Kirova v Leningradu dne 1. decembra,

ki živi sedaj v pregnanstvu v Franciji, Trocki je odgovoril za atentat zanimal in izjavil, da ni verjel prej in ne verjame zdaj v take metode. Sovjetski krogi so trdili, da je bil v zvezi z zarotniki tudi konzul sosebine Latve, ki je nato odpotoval iz Rusije.

Zinovjev, Kamenov in mnogo drugih je bilo gnanih pred sodišče. Nihče obtoženih, nekdaj visokih boljševiških voditeljev ni bil obsodjen na smrt, ampak na dolge zaporne kazni in pregnanstvo v Sibirijo ali pa na kak sovjetski otok, ki jih ima vlada za jetniške tabore. Zinovjev je dobil 10 let zapora, Kamenov 5 in devet in štiri deset drugih obtožencev od 2 do 5 let vsaki. Veliko osumljenih komunistov je bilo izključenih in mnogi odstavljeni iz odgovornih uradov, posebno v Leningradu.

Obravnava proti njim se je pričela 15. januarja. Naslednji dan je bila kočana in obsodbe izrečene.

Gregor Zinovjev je bil tajnik III. internacionale in po Leninovi smrti v triumviratu, ki je vladal sovjetsko Unijo. Kominterni je bila v času njegovega tajnikovanja najbolj agresivna. Nedvomno je on s svojo blazno nepremišljeno taktiko veliko pripomogel k razmahu Hitlerjevega gibanja v Nemčiji. Zinovjev je vnet pristaš diktature, ni pa mu bilo všeč, ko ga je Stalin odrazil z vladajočo opozicijo, kajti Zinovjeva ambicija je diktirati, ne pa, da bi drugi izvajali diktaturo nad njim. Šel je tedaj v opozicijo, ki pa

JOSEF STALIN

jo je Stalin strl. Zinovjev se je 1. 1927 rešil izobčenja z izjavo spokoritve. Kakor je razvidno sedaj, je zaeno držal figo v žepu.

Zinovjev je postal znan v ruskem revolucionarnem gibanju 1. 1903 in Kamenov leta 1901. Oba sta se seznanila s carjevi in ječami in pregnanstvom, zdaj pa ju je doletela v državi, katero sta pomagala graditi, enaka usoda. Sodnik ju sicer ni obsodil zaradi sokrivde pri umoru Kirova, pri katerem nista sodelovala, ampak zato, ker sta negovala v Leningradu in Moskvi, kakor že omenjeno, celotno opozicijo, česar pa ne namerava, kar sta določeno poudarila Stalin in Molotov.

LEO KAMENOV

lice komunistične opozicije, iz katerih se bi pojavila večja teroristična akcija.

Leo Kamenov je imel razne vodilne službe, predno se je moral umakniti ljudem, ki jih je izbral Stalin. Bil je komisar moskovskega distrikta in tudi že predsednik sovjeta ljudskih komisarjev, torej na enako visoki poziciji, kot jo ima zdaj Molotov, ki je zapretil, da ne bo z opozicionalci nič prizanašanja. Vladi jih imenuje za kontrarevolucionarje, četudi je Zinovjev v enem pismu Stalinu med drugim dejal, da je bil on (Zinovjev) tovariš Lenina, s katerim sta se skupno bojevala, skupno trpela in bila preganjana, in skupno gradila temelj sovjetski Uniji.

V diktaturi ne more biti drugače. Za dva ali ducat diktatorjev istočasno ni prostora, zato v medsebojni tekmi ostane samo eden, in ta je v sovjetski Uniji Josip Stalin. On odločuje, drugi z njim sodelujejo po njegovih željah in načrtih. Kdor noče ali kdor ugovarja, mora v zapor, ali v pregnanstvo, ali pa v degradacijo.

Med diktaturo in diktaturo v načinu vladanja ni nobene razlike. Hitler je pomoril, ali dal pomoriti 30. junija okrog 90 svojih ljudi, med njimi nekdanje nacistične prvake in svoje sodelavce, in prav to bi storil Mussolini, ako bi se mu zazdelo, da mu njegovi ljudje za hrbtom niso zvesti. Po enakem pravilu se ravna sovjetski režim. Ako se ne bi, bi moral do-

voliti opozicijo, česar pa ne namerava, kar sta določeno poudarila Stalin in Molotov.

Glede Trockega je značilno to, da je bil izgnan iz sovjetske Unije ker je propagiral svoj program in kritiziral Stalinovega. In potem je Stalin marsikaj, kar je Trocki priporočil, osvojil in uveljavil v svojem programu ekonomske rekonstrukcije.

Marsikdo izmed komunistov, ki so bili obsojeni ali izključeni prej nja leta, se je pozneje spokoril in svečano izjavil, da je bil v zmoti in da bo olašil zvest režimu in revoluciji. Od kraja je komunistični tisk v Rusiji in inozemstvu take izjave triumfalno objavljali, ko pa so uvideli, da se je marsikdo poslužil tega načina edino zato, da ni bil čisto odinjen ali celo kaznovan, so izjave publicirali bolj oprežno, ker so dvomili v iskrenost spokornikov.

V inozemstvu se je zgražalo nad zadržanimi ekzekucijami najbolj liberalen tisk, v tej deželi npr. posebno revija "Nation". Kar se tiče socialistov, vedo, da je diktatura pač diktatura, zato so nasprotni drastičnemu načinu vlade enega človeka.

Ta incident ne bo imel v notranjosti sovjetske Unije nikakih večjih posledic. Ogromna večina komunistične stranke je

SERGIJ M. KIROV

s Stalinom. Za to skrbi njegova propaganda. Drugo, kar opozicijo med ruskimi komunisti uspešno razorožuje je dejstvo, da vlada lahko pokaže na napredek v industrializaciji, v oboroževanju in v agrikulturni v vsako smer svoje prostrane dežele.

Priredbe v Chicagu

V Chicagu bodo to leto sledeče slovenske prireditve:

Sobota 9. februarja: Maskekaradna veselica društva "Nada" št. 102 SNPJ v jednotini dvorani.

Sobota 16. februarja: Veselica društva Pioneer št. 559 SNPJ v jednotini dvorani.

Sobota 23. februarja: Veselica kluba št. 16 JSZ v Aldine Hall, 911 Center St. (north side). — Veselica slovenskega kluba brezposelnih.

Sobota 2. marca: Zabava društva "Delavec" št. 8 SNPJ v Starčevih prostorih, 10063 Ave. N., So. Chicago, Ill.

Nedelja 10. marca: Slavnost 30-letnice Proletarca v dvorani SNPJ.

Nedelja 7. aprila: Koncert pevskega zbora "Prešeren" v dvorani SNPJ.

Nedelja 14. aprila: Koncert soc. pevskega zbora "Sava" v dvorani SNPJ.

Sobota 27. aprila: Zabava društva "Sosedje" na 2227 S. 52nd Ave., Cicero, Ill.

Nedelja 28. aprila: Veselica s programom pevskega društva "Slovan" v Hrvatskem domu, So. Chicago.

Sobota 4. maja: Veselica društva Integrity v dvorani SNPJ.

Sobota 15. junija: Večerni piknik društva Pioneer pri Stežinarju v Willow Springsu.

Nedelja 23. junija: Piknik društva "Delavec" št. 8 SNPJ.

Nedelja 30. junija: Piknik društva "Narodni vitezi" št. 39 SNPJ pri Keglu v Willow Springsu.

Cetrtek 4. julija: Piknik federacije SNPJ čikaškega okrožja pri Keglu v Willow Springsu.

Nedelja 28. julija: Piknik društva Pioneer pri Stežinarju v Willow Springsu.

Nedelja 20. oktobra: Slavnost 25-letnice JSZ v dvorani OGPS.

Sobota in nedelja 2.-3. nov.: Slavnost 10-letnice društva Pioneer.

Nedelja 24. novembra: Koncert pevskega zbora "Sava" v dvorani SNPJ.

Torek 31. decembra: Silvestrova zabava kluba št. 1 v dvorani SNPJ.

PRIVATNI POLICISTI

V stavkah ameriškega delavstva pride mnogokrat do pobojev, ki jih povzročajo privatni policisti. Med specialitete Zedinjenih držav spada tudi ta, da si tukaj vsakdo, če ima le dovolj denarja za to, lahko ustanovi svojo posebno policijo, ki nastopa z enakimi pravicami kakor uradna, pa si sama dovoljuje še večje. Seveda ni treba pripovedovati, da gre za štrajkarsko policijo; kajti ta šala ni tako poceni, da bi si jo mogel privoščiti vsak berač, ako si pa kapitalisti najamejo take "varuhe zakona", se razume samo ob sebi, da hočejo z njimi varovati svoje interese, katere smatrajo za najbolj ogrožene takrat, kadar se delavci "spuntajo".

Kapitalisti pravijo, da ta policija služi "miru in redu". Včasih se jih prisili priznati, da varuje le "privatno lastnino". Toda privatno lastnino varuje tudi javna policija in kar se ve, a varovanja tiče, jim ne bi bilo treba nobene privatne policije. Nema lokrat se je dogodilo, da je v slučaju stavke unija ponudila šerifu in policijskim oblastim sodelovanje in jih zagotovila, da od strani unijskega delavstva ne bo ne napadov na privatno lastnino in ne kršitve mira in reda. Ako so oblasti rabile več redarjev, so jim unije v takih slučajih ponudile sva-karje za posebne deputije.

Kompanije pa hočejo sluggerje za izživanje stavkarjev in za "protekcijo" skebov, ne pa redarje. Kako bi bilo, če bi prišlo delavcem na misel, da bi si enkrat med štrajkom pripeli policijske zvezde, pa potem nastopili kot uradne osebe proti kršilec miru in reda v kompanijskem taboru? Najbrž bi zelo završalo zaradi take predrznosti! Kar je kapitalistom dovoljeno, je delavcem prepovedano.

Stavkarji niso kršili miru; privatna lastnina jim v takih bojih ni na poti, kajti oni ne stavkajo z namenom razbiti tovarno ali rove, ampak da si pribore boljše delovne pogoje. Od razbijanja ne bi imeli koristi. Tudi podjetniki vedo to, ampak njim je edino na tem, da zlomijo stavko. Zlomijo pa jo najhujše s provokiranjem delavcev. V ta namen jim služijo sluggerji, ki nastopajo kot privatni policisti, in pa profesionalni stavkokazi, ki so navadno tudi sluggerji, najeti za izživanje stavkarjev. Potem se dogode izgrede, razbije se nekaj "privatne lastnine", umorjenih je par oseb, navadno stavkarjev, nato apeli na governerja za vojaško pomoč in pa sodnijska prepoved proti stavkarjem.

Privatna policija je čudna, nerazumljiva institucija za to "svobodno" deželo. Ako jo je bilo kedaj treba, je gotovo, da danes o taki potrebi ni ne duha ne sluha. O kvaliteti privatne policije ni treba mnogo govoriti. Če ne bi bila zgodovina ameriških stavk zabeležila njenih dejanj, bi že enostavno ločeno razmišljanje moralo človeku povedati, da se ne oglašajo dobri značaji za tako službo. Naloge kapitalistovskih specialnih policistov niso in ne morejo biti lepe, in pošten delavec se ne bo tako spozabil, da pojde dražiti, napadat in pobijati svoje tovariše, kadar so v boju. Razun tega je očitno, da se morejo taki zaprodanci rekrutirati le izmed ljudi, ki nimajo dela in ki tudi ne marajo delati, ker čakajo od stavke do stavke, kdaj in kam jih bodo poklicali agenti kapitalistov. Kadar ne opravljajo svoje plemenite službe, so to postopači, ako ne še kaj hujšega.

V državi, ki se ponaša s svojimi javnimi uredbami in ki zahteva od državljana prisego, da veruje v potrebo organizirane vlade, je skoraj nerazumljivo, da trpi take navade, po katerih si vsakdo lasti javno oblast, seveda vsakdo, kdor je dovolj bogat za to. Ali lahko ali težko razumljivo — v Zedinjenih državah je to res mogoče. In mogoče je kljub temu, da uči dolga in mnogostranska izkušnja nevarnost te navade za takozvani javni mir in red. Kjerkoli so nastopili taki privatni policisti, je prihajalo do

izgredov, pobojev in umorov. Ako je stavka tako mirno tekla, da je ni opazil nihče razun tistih, ki so bili direktno prizade, se je to takoj izpremenilo, čim so nastopili taki kapitalistični najemniki. Vsak nepristranski človek ve že davno, da ne služijo te tolpe za varstvo imetja in podobnih lepih reči, temveč predvsem za provokacijo delavcev, za povzročanje nereda in za pobijanje.

O konferenci v Power Pointu in drugem

Bridgeport, O. — Dne 27. januarja se je vršila v Power Pointu konferenca društev Prosvetne matice in klubov JSZ. Zaradi silovitega mraza je bilo mnogo zadržanih, toda Bridgeport se je kljub temu dobro odzval. Predsedoval je Jos. Snoy in zapisnik je pisal Nace Zlemberger.

Zastopniki so sprejeli dosti dobrih predlogov. Izvolili so poseben odbor štirih članov, ki bodo posekali seje naprednih društev v namenu, da jih pride v Prosvetno matico. V t m odseku so Matt Tušek, Charles Bogataj, Joseph Skoff in Florian Pišek.

Zastopniki klubov so imeli še dokaj dobra poročila. Članstvo društev je bilo s knjigami Prosvetne matice jako zadovoljno.

Joseph Skoff, ki je bil delegat na X. rednem zboru JSZ, je poročal o njemu. Zastopniki na tej konferenci so sprejeli protestno resolucijo proti zatiranju naših rojakov na Primorskem, ki je bila poslana italijanskemu poslanstvu.

Razprava glede agitacije za Proletarca z ozirom na njegovo 30-letnico je bila konstruktivna in uspešna. Klubi v področju konferenice bodo dali skupni oglas v Majski glas. Med navzočimi se je nakoletkalo \$5.50 v tiskovni fond, kar je za malo skupino udeležencev konferenice prilična vsota.

Konferenca je izvolila delegata na državno konvencijo soc. stranke, ki bo 6.-7. aprila. Udeleženci so razpravljali o drugih važnih problemih, ki se tičejo stranke, in delavstva v obče.

Po konferenci so nam soderžice servirale dober prigrizek, potem pa smo imeli zabavo.

Zborovanje je napravilo namine in na druge dober vtis. Ampak ko sem šel tja in nazaj, sem skoro zmrznil. Če ne bi bilo zaradi tega presnetega mraza, bi se od dobrih sodrugov in soderžic v Power Pointu ne poslovlili tako zgodaj.

V novem odboru so: Joseph Snoy, tajnik in organizator; Florian Pišek, organizator; Joseph Skoff in Frank Matko, nadzornika. Organizatorji v naselbinah: Louis Gorenc za Bridgeport; Matt Tušek, Power Point; Frank Završnik, Piney Fork; John Mrzel, Powhatan Point; Jacob Mihevc, Salem.

Prihodnje konferenčno zborovanje bo junija v Bridgeportu. Istega dne bo tudi prireditelj v prid konferenci.

Hvala sodrugom in soderžicam na Power Pointu za gostoljubnost.

Klub št. 11 v Bridgeportu

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 9695
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

ima vse urejeno za kontest popularnosti, ki se vrši zaeno s plesno zabavo v soboto 16. februarja v društveni dvorani na Boydsvillu. Ker bo ta prireditev nekaj novega, jo ljudje z zanimanjem pričakujejo. Oddane bodo srečnim pesnikom tudi nagrade v gotovini.

Joseph Snoy.

Pravo svarilo ob pravem času

Okrožna delavska konferenca v Nashville, Tenn., ki ima v področju NRA naloge pomagati v reševanju industrialnih sprov, je 22. januarja izdala poročilo, v katerem svari Rooseveltovo administracijo pred bližnjimi ekonomskimi boji, ako kongres ne prepove kompanijskih unij in uveljavi določb v NRA, katere so bile sprejete v protektiranje delavcev.

Konferenca, ki je trajala dva dni, je obsodila uporabljanje milice proti stavkarjem. Ugrajala je sprejem amandementa k ustavi, ki bi prepovedal delo otrok v industriji. Justičnemu departamentu je priporočila, naj preišče delovanje koncilja industrialcev v južnih državah, predsedniku Rooseveltu pa, da naj preskrbi, da postane Harlan county v Kentuckyju spet del Zed. držav.

Francija ne verjame Hitlerjevimi izjavam

Kljub zagotavljanju nemškega diktatorja Hitlerja, da mu je edino za mir, mu v Franciji ne verjamejo in francoski vrhovni vojni svet je odobril podaljšanje obvezne vojne službe z enega leta na 18 mesecev.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih pevskih zborov. Ako priredba vašega kluba ni vključena, nam sporočite.

FEBRUAR.

BRIDGEPORT, O. — Kontest za popularnost in plesna zabava kluba št. 11 JSZ v soboto 16. februarja v dvorani na Boydsvillu.

CHICAGO, ILL. — Shod angleškega odseka kluba št. 1 JSZ v petek 8. februarja na 2700 S. Turner Ave. v spomin obletnice upora avstrijskih socialistov.

STRABANE, PA. — Veselica kluba št. 118 JSZ v soboto 16. februarja v dvorani društva Postojnska Jama SNPJ.

CHICAGO, ILL. — Manifestacijski shod v koloniji na S. Wabash Ave. v nedeljo 17. februarja pop. v protest proti fašizmu ob priliki obletnice upora socialistov v Avstriji.

CHICAGO, ILL. — Veselica kluba št. 16 na north side v soboto 23. februarja v Aldine Hall.

MAREC.

DETROIT, MICH. — V nedeljo 3. marca vzporedita kluba št. 114 in 115 JSZ v Slov. del. domu socialno dramo "Rdeče rože".

CHICAGO, ILL. — Slavnost 30-letnice Proletarca v nedeljo 10. marca v dvorani SNPJ.

IMPERIAL, PA. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 24. marca dopoldne.

APRIL.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 14. aprila koncert Sava v dvorani SNPJ.

CLEVELAND, O. — Koncert soc. pevskega zbora "Zarja" v nedeljo 14. aprila v SND.

CLEVELAND, O. — Veselica kluba št. 49 JSZ v Slov. del. domu, v nedeljo 21. aprila.

MAJ.

JOHNSTOWN, PA. — Majska slavnost kluba št. 5 v soboto 4. maja.

SPRINGFIELD, ILL. — Prosmajška slavnost kluba št. 47 JSZ in vzporedita drame "Razvalina življenja".

Waukegan, ILL. — Konferenca društev Prosvetne matice in klubov JSZ v nedeljo 19. maja v Slov. nar. domu.

WAUKEGAN, ILL. — V nedeljo 19. maja pop. po konferenci JSZ, vzporedita dramski odsek kluba št. 1 Moškičevsko soc. dramo "Rdeče rože".

JULIJ.

CLEVELAND, O. — Piknik kluba št. 27 in odsekov v nedeljo 21. julija na Pintarjevi farmi.

5 KNJIG ZA \$1.40
Cankarjeva družba

je izdala za leto 1935 sledeče knjige:

1. STARI VEK. I. zvezek. Splošna zgodovina socializma in socialnih bojev.
2. SREDNJI VEK. II. zvezek. (Obe ti knjigi sta delo Maks Beera.)
3. POD SEVERNIM NEBOM. Pavel Nizivov.
4. SESUTI STOLP. Ivan Molek.
5. KOLEDAR CANKARJEVE DRUŽBE.

Vseh teh pet knjig dobite po pošti za \$1.40. Ako pridete v urad Proletarca sami, jih dobite za \$1.25.

Naročila naslovite: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

AN INADEQUATE PROGRAM

By Norman Thomas

After twenty-five years and more of Socialist agitation the Administration is jamming through Congress a security program for the principles of which Socialists were pioneers. Senator Wagner, in support of part of that program, cites figures to show the immense funds which could have been accumulated in the '20's for unemployment reserves on the basis of his bill. Shall Socialists and other lovers of justice therefore join in a great jubilee? Emphatically not.

It cannot be made too clear that the President's security program is going through Congress, not as an inadequate step in social justice, not as a means of feeding labor's army while it struggles on toward Socialism, but as a pitiful sop to keep the workers quiet. Its chief support comes from conservatives who heretofore have damned all security legislation. Frankly, they support it because they are afraid of adequate legislation or of such impossible legislation as the Townsend Pension Plan.

Listen to the editorial statement in the New York Times: "Merely to endorse them (the President's bills) is not sufficient. They will have to be made like so many battle flags to lead the opposing hosts. If that is done with vigilance and with valor, there can be no doubt that the advocates of extravagance and individual gifts outright from the Treasury will be driven from the field." Comment is superfluous.

What the President proposes in his security program is grossly inadequate. It involves a federal expenditure in the coming fiscal year of something like a hundred million dollars as against nine hundred million dollars which we can afford to expend in getting ready for another war and thereby making that other war more likely. Our laws do not even enable us to catch up with the more advanced European countries. They do not yet include a proposal for

health insurance. So far as unemployment is concerned, it is true that if these laws had been in force during the decade of the '20's, as we Socialists wanted better laws to be, the plight of the unemployed would have been infinitely relieved. But today little or nothing will be accomplished, for the simple reason that the unemployment insurance bill is nothing to those already unemployed. It merely provides 15 weeks' inadequate benefits to those who hereafter may become unemployed. Then they will be recommended to public works authorities by whom they will be employed at less than the regular wage. All those now unemployed are to be dependent upon the cold mercy of a public works program at "security wage." This is no plan for unemployment relief that is worthy of the name. It is instead a cold calculation of the

minimum that can be given to keep people quiet.

Today what is necessary is not an unemployment insurance bill which shall take effect for the benefit of those now employed. It is not a bill based on actuarial calculation of the amount of a certain percentage payment by employers. What is needed is an unemployment indemnity bill, something on the order, let us say, of the Lundeen Bill. Still better, what is needed is a positive and comprehensive program for maintaining a decent standard of living for American workers. In the end that means Socialism; nothing less will do.

SOCIAL JUSTICE

There is no such thing as social justice without Socialism.

Any person who claims to stand for social justice, and yet opposes Socialism, is either a muddle-head or a faker.—T. M. L.

THE RADICAL

*They call me radical, because I seek
To raise the courage of the meek;
That vast contingent which has known
The heel of tyrant, knave and drone.
I strive to follow Him along
The way which should be light with song,
Instead of blood and sweat and tears,
Oppression, bitterness and fears.*

*They call me radical, because I see
The end of greed and misery,
I see the rain-bow's end on earth,
When man no more will curse his birth;
But will instead greet each new day
And help his brother on the way.
The way of all, nor race nor hue
To stifle not the will to do.*

*They call me radical, but instead
Of feeling shame, I lift my head.
The term bestowed on me in scorn,
Causes in me to be born
A courage grim, not to be denied,
Determined not to swerve aside.
Where now my only hope the grave,
I see a world without a slave.*

Walter R. St. Clair.

IN MEMORY OF THE AUSTRIAN COMRADES

Chicago. — Comrade Adolf Dreifuss will be the main speaker at a meeting to commemorate the heroism of the Austrian comrades one year ago this month, Friday evening, Feb. 8, at Styblo's Hall. This meeting, although conducted by the younger comrades, will be a joint meeting of the English section and their Senior Branch.

Comrade Dreifuss will speak in English. Members of the Bohemian branches have also been invited to cooperate. An interesting program has been prepared. In addition to the main speech of the evening, the English section will present a short skit. Members of the juvenile section will also present a number of songs and recitations.

Admission is free and everyone is cordially invited to be present. The meeting will take place in the East Section of Styblo's Hall instead of the section used for the last meeting of the English branch. The time is 8:00 P. M. this Friday.—Mary Jugg.

A Bughouse Fable

Once upon a time there was a great inventor who invented an automatic machine that turned out everything needed to live and be happy. One day he found the machine had turned out much more than he needed to live and be happy. Thereupon he saw there was no need to press the button and he wandered far afield where he was found dead a few weeks later. The coroner's jury brought in a verdict of justifiable starvation caused by technological unemployment.

—American Guardian.

MUZZLED PRESS IN GERMANY

The Trans-Atlantic Information Service reports the following about an editorial staff which got itself into trouble with the Nazi rulers for publishing a headline that was not to their liking:

"Fear of not only Socialist deeds, but of words, is bounding the Nazis, as evidenced by the tragicomic experience of the Berlin evening paper 'Acht Uhr Abendblatt'. The paper, which was formerly liberal but coordinated itself under Nazi tutelage shortly after Hitler's victory, recently carried an article concerning German-French reconciliation efforts. The article appeared under a screaming headline: 'Völker, hört die Signale' (Nations, hear the signals)."

"This slogan, which is identical with the first words of the Socialist International hymn, was too much for the jittery nerves of the Nazi rulers. Strong police detachments were immediately dispatched to the editorial offices and all staff members were summarily arrested. They were

brought to police headquarters and subjected to hours of interrogation in an effort to prove that they were active in spreading Communist and subversive propaganda. Only after having established their innocence and having proved that they were old and trusted Nazis, were they freed with a stern warning that nothing of the kind must happen again."

A Glorified Lunch Counter for Workers

There are about 18 million persons on the relief rolls in the United States, and big capitalist organizations are urging public authorities to cut relief to the bone in the name of "economy."

Terrible Teddy Roosevelt once trained his heavy guns on Socialism by declaring that its aim was a "glorified lunch counter." Capitalism has given us the lunch counter for millions of workers but it is by no means glorified.—T. N. L.

Whatever his intentions may be, President Roosevelt's plan for financing his security program is certain to nudge the private profit system several notches further along the road to oblivion.

The idea is to supply the money for jobless relief by payroll and other taxes, with the general thought in mind that everybody shall share the burden rather than force it upon the shoulders of those who control the nation's wealth and profit most by the exploitation of workers. However, despite the approval of the owning class for that idea, in the end it is certain to react against the private profit system.

The weakness of the president's plan is that it tends to re-distribute—rather than increase—the nation's purchasing power. And that will hurt private business rather than help it.

To understand the general results of making the poor sup-

THE PROFIT SYSTEM GROWS WEAKER

port the poor, let us imagine an extreme case. Suppose, for example, half the population were working at a wage of \$50 per week and the other half unemployed and without any income whatever. Then a law is passed which compels the \$50 worker to sacrifice \$25 in order that the jobless may also have \$25.

What happens then? Prior to the enactment of this supposed law half the population were in a position to be good customers for the heavy industries. They bought automobiles, homes, refrigerators and furniture. But now that is changed. A \$25 worker can not buy many automobiles and those various other things which the larger industries must produce and sell in order to thrive. While everybody eats as a result of the new arrangement of things, few do much more than that and the major industries lose millions of the customers without which private profit businesses cannot exist.

Since 1929 it has become increasingly apparent that the Capitalist system can exist only if the capitalists make sacrifices. It was with this thought

in mind that the present national administration sought to regiment industry under codes which would entail the sacrifice of individual decision. It is the same idea which causes Labor's exploiters to entertain the thought of poor relief in any of its forms.

But Capitalism is very, very sick and extreme measures must be used to extend its life for any considerable time. Half-way "security" programs, which will dislocate purchasing power without increasing it, will merely spread the poverty of the masses and, by destroying the demand for goods and services in basic industrial fields, add to the vast army of people who are no longer able to use the products of machinery.

Instead of payroll taxes, those who wish to retain the present economic order of production for private profit would be wise to approve taxes on big profits and even capital levies. But in the crisis the great have become small and stupid. Too late will they learn that he who would save his profits shall yet lose his profit system. —Reading Labor Advocate.

SEARCHLIGHT

By
DONALD
J. LOTRICH

I didn't mean to pass up a report on the last meeting of branch No. 1 JSF, last week. The meeting needs comment for more than one reason. Personally, I was disappointed at the attendance. I had expected a larger membership to be present in view of the fact that cards were mailed to all comrades notifying them of the extensive annual reports which were to be given and of the interesting subject which was to be discussed. The reports were made; so was the lecture on "Women" by Comrade Mary Jugg. Both were worthy of our consideration but each received mild attention. These seems to be a tendency to pass up some things hurriedly. The subject of women and how to make them active deserves a lot of our time. At least a whole lot more than we have given it. However, some seem to believe that the subject is to distant and much more so if its direction comes from some outside unit of the party. And then, to top it off, some of our comrades, in their anxiety to rush for time cause a loss of time by arousing nervous confusion. This has happened at each of our past three meetings and seems to have a bad effect on our meetings. Let's prevent such unnecessary confusions.

Now, to speak of the work of branch No. 1 JSF, we should say that it is a big and arduous job that we all perform and our results stand out prominently. If every branch of our Federation could do but half of what branch No. 1 does, we'd have a powerful Federation. Also, if every Socialist party branch in the country would do as much as our branch the sum total of our results would readily be then times what they are. What we must tell our English comrades and keep on repeating it, is, that we have only one source of revenue raising but that in addition to contributing for the upkeep of our branch, our paper and our Federation we have also done our share towards all the other divisions of the Party including the national unit. That's why the work of our group is all the more remarkable. However, as good as our record may be, we can still improve our methods, our tactics and our influence. It is towards that end that we must devote more of our time and our attention.

We are asking all our friends and sympathizers to attend a special commemoration meeting Friday, Feb. 8 at Styblo's Hall, 2700 S. Turner Ave. It is our intention to commemorate the Austrian Civil War of February 1934 in which hundreds of valiant workers and Socialists gave up their lives on the altar of democracy in vain, perhaps, for the time being, but not in vain in the light of the future. This will be a joint affair of the English Section and Branch No. 1 JSF and an appropriate program with a good speaker has been booked. There shall be no admission.

Let us remind you that the Slovene local No. 61 Workers Committee will meet Thursday, Feb. 7, at the SNPJ Hall. All members and comrades should be present.

The annual meeting of the Yugoslav Workmen's Publishing Co. was held last Friday night. Various projects were approved, bids were opened for the printing of our May Herald and a new board of directors were elected. The May Herald was discussed at length. In view of Comrade Pogorelec's western trip several comrades have promised to step in and assist in the various work which must be performed. We find ourselves badly in need of capable organizers and solicitors, for the various large industrial towns. We are appealing to Milwaukee, Detroit and Cleveland especially, to do a little more than their share for the May Herald. We still have enough time to make a splendid job of it. And we must do it.

**Viva Father Coughlin!
Viva capitalistic Production!
Viva Baloney and Hooley!**

Father Coughlin of Detroit has pronounced a solemn bull over the radio. He declared that "production for use and not for profit" is "irrational and nonsensical."

Therefore, the worker who raises foodstuffs for his family's use is "irrational." The carpenter who builds a house or a barn for his own use is "nonsensical." The farmer's wife who cans fruit and preserves meat for the family's use is crazy. The artist who paints a picture for his own enjoyment is looney. The worker who makes a few toys for his children is haywire.

Viva Father Coughlin! Viva capitalistic production! Viva hooley! —The New Leader.

You Said It, Franklin!

In spite of our efforts and in spite of our talk we have not weeded out the overprivileged and we have not effectively lifted up the underprivileged. —President Roosevelt in his message to Congress January 4.

If They Reformed

If all the loafers too lazy to work would suddenly reform and go to work, a corresponding number of willing workers now at work would suddenly find themselves out of work.

Social justice, capitalist style: Giving the slow horse more weight so the fast one can have still greater advantage.

Social legislation: An effort to take care of the people who were denied a decent chance to take care of themselves.

Economic Security

The greatest need of our people today is economic security.

Under present conditions no one is secure. No one knows for a certainty that the job he has today he will have tomorrow. No one knows whether the work on the farm, in factory, mill or mine, will yield a sufficient return to provide a living for the family and the dependents for the days and weeks that are ahead. No one knows whether the savings or the earnings of a lifetime will be sufficient to provide security in time of sickness or debility or take care of old age when it comes.

Not even the richest, those who have accumulated millions, are really secure under present conditions. Banks fail, utilities collapse, the stock market crashes. Millions may be lost or swept away in a day.

So, whether laborer, farmer, doctor, lawyer, merchant or chief, no one feels safe and secure under present conditions.

Insecurity is the scourge of our modern industrial and social order.

To wipe out this scourge; to find some social and civic readjustment that will guarantee to every man and woman a job, a position, a profession—a chance to earn a living; and, above all, if possible to provide such an income, such provision against sickness, accident and old age that no one would need to worry—that, it would seem, would be a most vital, personal, social and civic duty. It is a task to fire the imagination, to stir the deepest emotion, to awaken the highest hopes of the human heart.

And that such an arrangement, such a social and industrial order is possible, is clearly apparent. In this new era of abundance, in which we are able to produce not only enough but more than enough for all human needs, surely a social order, an industrial system, can and ought to be devised that will guarantee to every man, woman and child economic security from the day of birth till the sun of declining years has set.

To the task of establishing such an industrial system, such a social order, we have set our hands and hearts. And what a weight of woe, what a torment of anxiety and mental suffering, what an infinite burden of distress, such an achievement would lift from the hearts and homes of all humanity!—Public Ownership.

SUCCESSFUL LIVES

As we witness the panorama and see so many devoted Socialists giving themselves to the cause, here and there one of them giving "the last full measure of devotion," we reflect how infinitely better it is to spend one's life in doing good in the world than to spend it in getting rich or in seeking the gratification of personal ambition.

Socialists as a rule are able and industrious. Many of them have the ability to become wealthy if they had chosen to point their energies in that direction; but they were wise enough to see how empty and futile life is when that course is pursued.

John Ruskin said it is as impossible for a wise and good man to spend all his time in making money as it is for him to spend all his time in eating. One has to eat to live, but he would be a poor stick if he lived only to eat, and he is a poor stick if he lives only to make money.

On account of the unselfish service of each and every devoted Socialist, man or woman, boy or girl, world comradeship is a little nearer.

To anyone who is interested in living a life that is worth living, we cannot give better advice than to join the Socialist party and be active in its regular work. In this there is a satisfaction that cannot be found in any other way. It avoids the sense of futility which brings so much discomfort to those who have nothing to live for. It makes life a splendid adventure, every minute of it worth while.—The Milwaukee Leader.

—"DOUGH BOYS" OF 1934—

